

mulier instituut

Voetbal op Goeree-Overflakkee

Ruimte- en vitaliteitsonderzoek voetbalverenigingen

Resie Hoeijmakers

Jeroen Brus

Janine van Kalmthout

Voetbal op Goeree-Overflakkee

Ruimte- en vitaliteitsonderzoek voetbalverenigingen

in opdracht van de gemeente Goeree-Overflakkee

**Resie Hoeijmakers
Jeroen Brus
Janine van Kalmthout**

Mulier Instituut

sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht

Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht

T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl

E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut

Inhoudsopgave

Samenvatting	7
1. Inleiding	9
1.1 Vraagstelling en deelvragen	9
1.2 Methode	9
1.3 Leeswijzer	10
2. Relevante ontwikkelingen en prognoses	11
2.1 Bevolkingsontwikkeling Goeree-Overflakkee	11
2.2 Landelijke ontwikkeling voetbal	13
2.3 Ontwikkeling veldsporten	13
3. Voetbal op Goeree-Overflakkee	15
3.1 Huidige situatie	15
3.2 Ledentalontwikkeling	17
3.3 Toekomst	17
4. Vitaliteit voetbalverenigingen	21
4.1 Organisatiekracht	21
4.2 Maatschappelijke oriëntatie	30
4.3 Vitaliteit	36
5. Ambities en toekomstperspectief	39
5.1 Ambities	39
5.2 Toekomstperspectief	40
6. Conclusie en aanbevelingen	45
Bijlage 1 Postcodekaarten	49

Samenvatting

De gemeente Goeree-Overflakkee ondersteunt de voetbalverenigingen in de gemeente, gezien de belangrijke functie die deze verenigingen op het eiland wordt toebedeeld. Om een goede afweging te maken en het gemeentelijk sportbeleid gefundeerd te herijken, is inzicht in de (toekomstige) accommodatiebehoefte, vitaliteit en ambities wenselijk. Het Mulier Instituut heeft in 2018 een accommodatiebehoefte- en vitaliteitsonderzoek uitgevoerd bij de dertien voetbalverenigingen in de gemeente. De centrale vraag van het onderzoek luidt: *Hoe vitaal zijn de voetbalverenigingen in de gemeente Goeree-Overflakkee en wat betekent dit voor het beleid met betrekking tot de voetbalverenigingen en -accommodaties?* Hieronder zijn de belangrijkste bevindingen samengevat.

Accommodatiebehoefte

- De bevolking in de gemeente Goeree-Overflakkee gaat naar verwachting vergrijzen: de verwachting is dat in 2035 de bevolking van 20 jaar en jonger met 7 procent is gedaald en een kwart van de bevolking 65 jaar of ouder is.
- Als de huidige trend in het voetbal doorzet, zal het meisjes- en vrouwenvoetbal verder toenemen en neemt het aantal jongens dat voetbalt af.
- Vanaf 18 jaar vindt de grootste daling in het gebruik van sportvelden plaats waardoor clubs de meeste moeite zullen hebben om deze leeftijdsgroep in de vereniging te behouden.
- Op dit moment (2018) heeft één voetbalvereniging een tekort aan wedstrijdvelden en hebben tien voetbalverenigingen een overschot aan wedstrijdvelden.
- In 2025 heeft één voetbalvereniging naar verwachting een tekort aan wedstrijdvelden en hebben vier voetbalverenigingen een overschot aan velden. In 2035 hebben twee of drie voetbalverenigingen naar verwachting een tekort aan velden en vier voetbalverenigingen een overschot aan velden.

Vitaliteit

- Tien van de dertien voetbalverenigingen in de gemeente Goeree-Overflakkee kunnen als vitale verenigingen worden beschouwd; deze verenigingen zijn krachtig in hun organisatie en zijn maatschappelijk georiënteerd.
- Het is relatief goed gesteld met de organisatiekracht van de voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee. Elf van de dertien voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee scoren 'voldoende' tot 'goed' op de index organisatiekracht.
- De voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee scoren gemiddeld laag op accommodatie. Dit kan worden verklaard doordat enkele verenigingen een grote noodzaak tot vernieuwing/renovatie van de kleedkamers/kantine ervaren.
- Tien van de dertien voetbalverenigingen (77%) blijken voldoende of goed maatschappelijk actief. Dit is fors hoger dan het landelijk gemiddelde van voetbalverenigingen (49%).

Ambities

- De voetbalverenigingen zijn tevreden wanneer de vereniging over tien jaar uit hetzelfde aantal leden bestaat, de organisatie op orde weet te houden en de financiën op orde heeft.
- Met name kleine verenigingen (< 100 leden), geven aan hun sociale functie te willen behouden/uitbreiden en/of meer samenwerkingen aan te willen gaan.
- Vier verenigingen noemen duurzaamheid als ambitie richting de toekomst.

- Hoewel de clubs erkennen dat het eiland veel voetbalverenigingen heeft gezien de voetballende bevolking op het eiland, geeft geen enkele vereniging aan bereid te zijn tot een fusie met een andere (voetbal)vereniging.
- Verenigingen (met name de kleinere) geven aan een sterk belang te ervaren richting de leefbaarheid van hun kern/dorp. Wanneer de voetbalvereniging zou wegvallen, valt ook de sociale ontmoetingsplek voor de buurt weg. Deze verenigingen geven aan alles te zullen doen om te blijven bestaan.

Aanbevelingen ter verbetering vitaliteit voetbalverenigingen

- Meer dan een kwart van de bevolking van de gemeente Goeree-Overflakkee is naar verwachting in 2035 65 jaar of ouder, worden ouderen steeds vitaler en neemt het meisjes-/vrouwenvoetbal naar verwachting verder toe. Het ontwikkelen van aanbod voor ouderen en meisjes/vrouwen kan een toekomstig overschot aan voetbalaccommodaties voorkomen en ervoor zorgen dat mensen naar de vereniging blijven komen, extra baromzet/contributie wordt gegenereerd en een grotere poule potentiële vrijwilligers beschikbaar is.
- In het gemeentelijk sportbeleid zou meer aandacht kunnen worden besteed aan het initiëren van samenwerkingen tussen organisaties in het dorp/kern. Door als organisaties meer samen te werken, bijvoorbeeld door het gezamenlijk organiseren van activiteiten, het gezamenlijk benutten van de accommodatie en de velden, kunnen kosten, inkomsten en vrijwilligers worden gedeeld.
- In het gemeentelijk sportbeleid zou meer aandacht kunnen worden besteed aan het initiëren van samenwerkingen tussen voetbalverenigingen onderling. De gemeente kan hier een verbindende, coördinerende en faciliterende rol in spelen. Voetbalverenigingen lijken met gelijksoortige problemen te kampen en tegelijkertijd lijkt een cultuur te heersen dat clubs hun eigen problemen willen oplossen.
- Buurtsportcoaches en/of verenigingsondersteuners kunnen worden ingezet om de gemeente te ondersteunen in het vitaliseren van de voetbalverenigingen door het ontwikkelen van nieuw (sport)aanbod, het uitbreiden van de functie van de voetbalverenigingen en het vergroten van de samenwerking tussen (voetbal)verenigingen.
- Belangrijk is om met de drie niet-vitale clubs het gesprek aan te gaan, de specifieke problemen in kaart te brengen en met hen mogelijkheden/actieplannen te bespreken om hun vitaliteit te vergroten. Extra inzet van een buurtsportcoach en/of verenigingsondersteuner kan bij deze verenigingen wenselijk zijn.

1. Inleiding

In gemeente Goeree-Overflakkee zijn dertien verschillende voetbalverenigingen actief. De gemeente Goeree-Overflakkee ondersteunt de voetbalverenigingen in de gemeente, gezien de belangrijke functie die deze verenigingen op het eiland wordt toebedeeld. Naast het stimuleren van een actieve leefstijl, worden de voetbalverenigingen op het eiland een belangrijke rol toebedeeld in het behoud van leefbaarheid in een dorp. Voor de gemeente is het van belang dat de gemeentelijke investeringen in de voetbalverenigingen op de lange termijn zinvol zijn en een bijdrage leveren aan de positieve effecten die sport kan opleveren voor de bevolking. De gemeente wil inzicht in het toekomstperspectief van de voetbalverenigingen, zodat - met respect voor een eigen identiteit - een goede afweging kan worden gemaakt van de prioriteit van gemeentelijke bijdragen aan de ondersteuning van de voetbalverenigingen. Om een goede afweging te maken en het gemeentelijk sportbeleid gefundeerd te herijken, is inzicht in de (toekomstige) accommodatiebehoefte, vitaliteit en ambities wenselijk. De gemeente heeft het Mulier Instituut gevraagd om in 2018 een accommodatiebehoefte en vitaliteitsonderzoek uit te voeren bij de dertien voetbalverenigingen in de gemeente.

1.1 Vraagstelling en deelvragen

Het doel van dit onderzoek is om de (huidige en toekomstige) behoefte aan accommodaties en vitaliteit van de voetbalverenigingen in de gemeente Goeree-Overflakkee in kaart te brengen. Op basis van zowel de vitaliteit als de ruimtelijke vraag van verenigingen ontstaat inzicht in de toekomstmogelijkheden en -bestendigheid van de voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee. In dit onderzoek staat de volgende onderzoeksvraag centraal:

Hoe vitaal zijn de voetbalverenigingen in de gemeente Goeree-Overflakkee en wat betekent dit voor het beleid met betrekking tot de voetbalverenigingen en -accommodaties?

Om de hoofdvraag te beantwoorden zijn de volgende deelvragen in dit onderzoek opgesteld:

1. *Hoe ontwikkelt de vraag naar voetbal(accommodaties) in de gemeente Goeree-Overflakkee zich in het licht van demografische en sportieve ontwikkelingen?*
2. *Hoe vitaal zijn de voetbalverenigingen in de gemeente Goeree-Overflakkee? Hoe groot is hun organisatiekracht en welke maatschappelijke functie vervullen zij?*
3. *Welke ambities hebben de voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee en hoe kijken zij aan tegen hun eigen vitaliteit en toekomstmogelijkheden?*

1.2 Methode

Voor de bepaling van de ruimtebehoefte is aan de hand van teamaantallen op basis van door VNG, NOC*NSF en de KNVB vastgestelde richtlijnen of planningsvormen het aantal benodigde wedstrijd- en trainingsvelden per vereniging in gemeente Goeree-Overflakkee berekend. Dit aantal is afgezet tegen het aantal beschikbare velden, rekening houdend met type en soort velden. De berekening van de toekomstige teamaantallen berust op de verwachte bevolkingsontwikkeling en de ontwikkelingen in sportdeelname. Hierdoor ontstaat een bandbreedte waarbinnen de toekomstige behoefte naar verwachting ligt.

Om de vitaliteit van de voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee in kaart te brengen, is een lokale Verenigingsmonitor onder de dertien voetbalverenigingen in de gemeente Goeree-Overflakkee afgenomen. In de monitor is aandacht voor de organisatiekracht en de maatschappelijke oriëntatie van de voetbalverenigingen. Samen vormen de organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie de vitaliteit van de verenigingen. De resultaten in de gemeente Goeree-Overflakkee worden daar waar mogelijk vergeleken met landelijke metingen onder voetbalverenigingen gebaseerd op de landelijke Verenigingsmonitor van het Mulier Instituut (2016).

Na het ruimte- en vitaliteitsonderzoek zijn met alle dertien voetbalverenigingen afzonderlijke interviews gehouden. Dit is gedaan met één of enkele bestuurders van de voetbalverenigingen. Tijdens de interviews is gevraagd naar eigen ervaren vitaliteit van de vereniging, ambities, uitdagingen en kansen richting de toekomst. Daarnaast zijn opvallende scores op basis van het ruimteonderzoek en de lokale Verenigingsmonitor door de bestuurders van de voetbalverenigingen toegelicht. Dit heeft (aanvullend) inzicht geboden in de ambities en het toekomstperspectief van de voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden ontwikkelingen en prognoses beschreven die relevant zijn bij de toekomstige voetbalaccommodatiebehoefte in de gemeente Goeree-Overflakkee. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 per vereniging de (verwachte) voetbalaccommodatiebehoefte afgezet tegen het huidige aantal velden. In hoofdstuk 4 wordt de vitaliteit van de verenigingen op basis van de lokale Verenigingsmonitor toegelicht en in hoofdstuk 5 volgen de ambities van de voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee alsmede verwachtingen omtrent de vitaliteit richting de toekomst. Ten slotte volgen in hoofdstuk 6 enkele conclusies en aanbevelingen richting de toekomst om de voetbalverenigingen vitaler te maken.

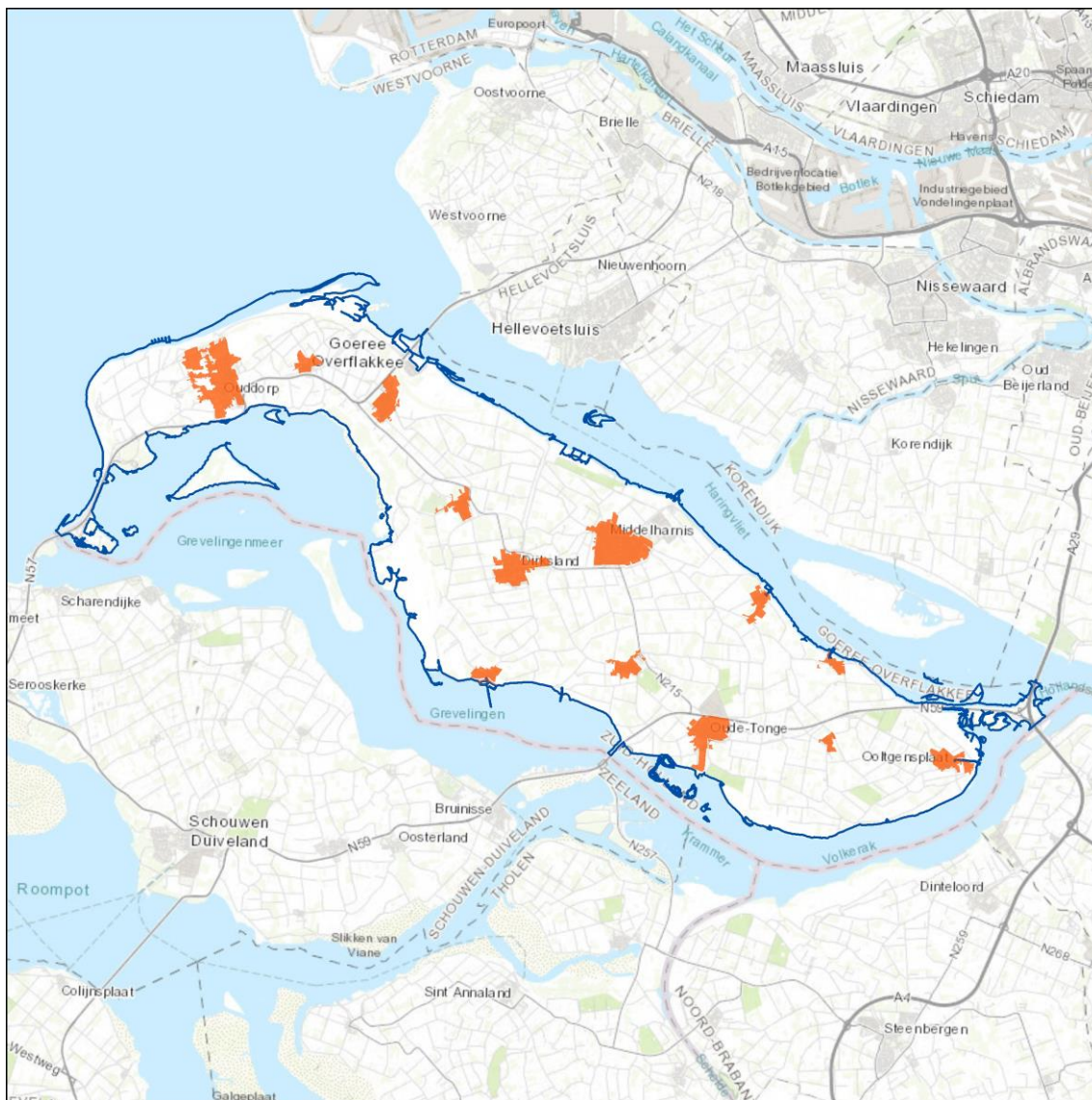
2. Relevante ontwikkelingen en prognoses

In dit hoofdstuk worden ontwikkelingen en prognoses beschreven die relevant zijn voor de toekomstige accommodatiebehoefte van voetbalverenigingen in de gemeente Goeree-Overflakkee. Achtereenvolgens worden de bevolkingsprognose van Goeree-Overflakkee en de landelijke ontwikkelingen in sportdeelname en sportaccommodatiegebruik behandeld.

2.1 Bevolkingsontwikkeling Goeree-Overflakkee

De gemeente Goeree-Overflakkee bestaat uit 14 woonkernen (zie kaart 2.1). Middelharnis is de grootste, met bijna 7.300 inwoners. De gemeente heeft vier kernen met meer dan 5.000 inwoners (zie tabel 2.1). Dit zijn naast Middelharnis, Sommelsdijk, Ouddorp en Dirksland. Vier kernen (Den Bommel, Stad aan 't Haringvliet, Herkingen en Achthuizen) hebben minder dan 2.000 inwoners.

Kaart 2.1 Woonkernen van de gemeente Goeree-Overflakkee

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

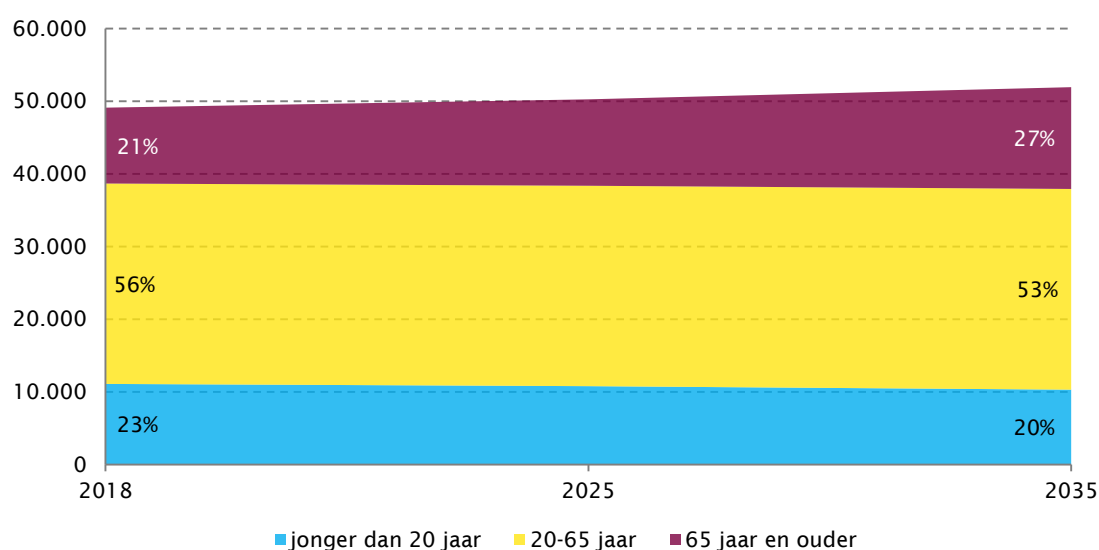
Tabel 2.1 Aantal inwoners per woonkern in de gemeente Goeree-Overflakkee

Woonkern	Aantal inwoners
Middelharnis	7.292
Sommelsdijk	7.230
Ouddorp	5.897
Dirksland	5.604
Oude-Tonge	4.799
Stellendam	3.495
Ooltgensplaat	2.703
Nieuwe-Tonge	2.363
Goedereede	2.275
Melissant	2.151
Den Bommel	1.694
Stad aan 't Haringvliet	1.300
Herkingen	1.228
Achthuizen	1.099

Bron: Gemeente Goeree-Overflakkee, 2018.

Het aantal inwoners van gemeente Goeree-Overflakkee zal, op basis van verwachte ontwikkelingen (Gemeente Goeree-Overflakkee), licht gaan groeien in de periode tot 2035 (+6%). In die periode krimpt de bevolking van 20 jaar en jonger met 7 procent en blijft het aantal mensen in de leeftijdsgroep 20-65 jaar nagenoeg gelijk (+0,1%). De grootste verandering vindt naar verwachting plaats in de oudste leeftijdsgroep. Deze groep stijgt in de periode tot 2035 met 34 procent. Dit betekent dat meer dan een kwart van de bevolking van de gemeente Goeree-Overflakkee in 2035 65 jaar of ouder zal zijn. Er is geen bevolkingsprognose beschikbaar op kernniveau.

Figuur 2.1 (Verwachte) bevolkingsontwikkeling Goeree-Overflakkee in de periode 2018–2035 (in aantallen en procenten)

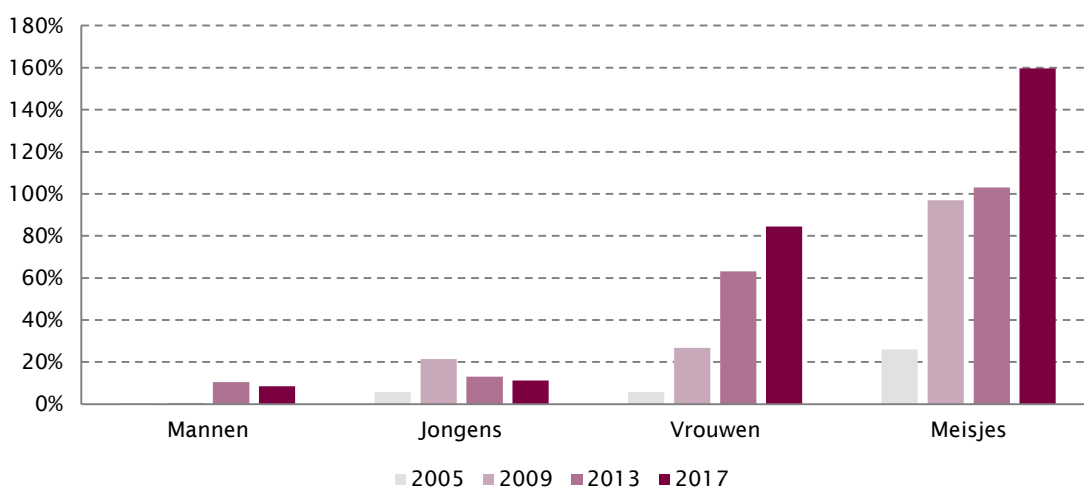

Bron: Gemeente Goeree-Overflakkee, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

2.2 Landelijke ontwikkeling voetbal

Voetbal is de grootste sport van Nederland. Met meer dan 1,2 miljoen leden in 2017 is de KNVB de grootste sportbond van Nederland (NOC*NSF, 2017). Het overgrote deel van de leden (87%) van de KNVB is man (zie tabel 2.2). Sinds 2001 is het aantal leden van de KNVB met 17 procent gegroeid. In de periode 2009-2017 neemt het aantal jongens (tot 18 jaar) dat voetbalt af (-8%), terwijl het aantal mannen weer toeneemt (+8%). De grootste relatieve groei in de voetbalsport is waar te nemen bij de meisjes (+160%) en vrouwen (+84%). Als deze trend zich doorzet zal het meisjes- en vrouwenvoetbal verder toenemen en neemt het aantal jongens dat voetbalt af.

Figuur 2.2 Ontwikkeling lidmaatschappen bij de KNVB in de periode 2001-2017 (groei in procenten t.o.v. 2001)

Bron: Iedentalrapportage NOC*NSF, 2001-2017. Bewerking: Mulier Instituut.

Tabel 2.2 Aantal leden bij de KNVB in de periode 2001-2017

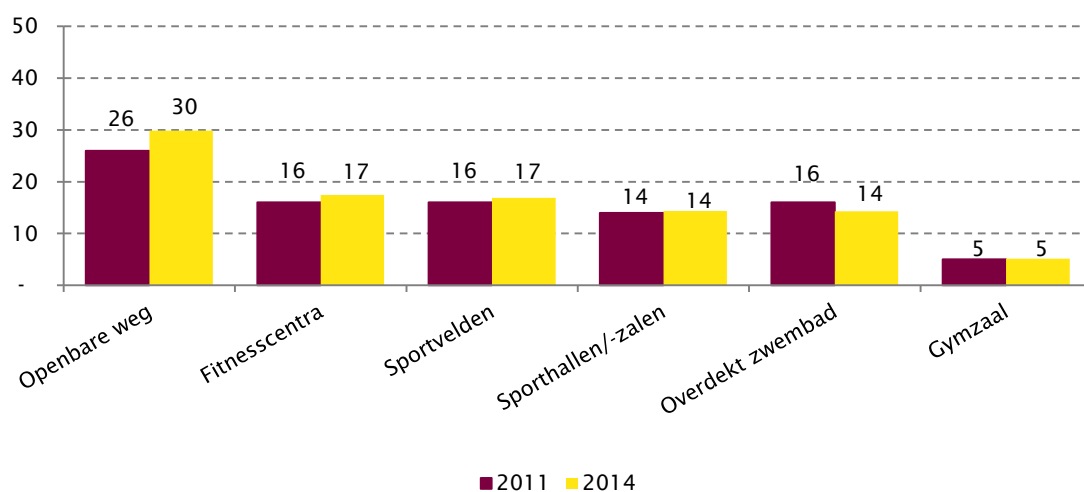
	2001	2009	2017
Mannen	526.739	529.996	571.198
Jongens	441.789	536.521	491.544
Vrouwen	35.634	45.150	65.741
Meisjes	34.298	67.531	89.057

Bron: Iedentalrapportage NOC*NSF, 2001-2017. Bewerking: Mulier Instituut.

2.3 Ontwikkeling veldsporten

Ongeveer 17 procent van de Nederlanders tussen de 6 en 79 jaar maakte in 2014 gebruik van sportvelden voor het beoefenen van een sport (zie figuur 2.3). Hoewel snel aan sportaccommodaties wordt gedacht als het om sportbeoefening gaat, maken Nederlanders vooral gebruik van de openbare ruimte (30%). De openbare weg wordt gebruikt voor wielrennen, hardlopen en wandelen, sporten die veelal in ongeorganiseerd verband worden beoefend. In vergelijking met 2011 valt op dat het gebruik van de openbare weg is toegenomen (was 26% in 2011), en dat het gebruik van sportvelden constant is gebleven (figuur 2.3). Dit betekent dat de toename in het gebruik van de openbare ruimte (nog) niet ten koste lijkt te gaan van de veldsporten.

Figuur 2.3 Gebruik van typen accommodaties voor sportbeoefening in 2011 en 2014 (percentage van de Nederlandse bevolking van 6-79 jaar)

Bron: OBiN, 2010-2011 en 2013-2014. Bewerking: Mulier Instituut.

Noot: gebruik gymzaal is exclusief voor bewegingsonderwijs

Wanneer we op basis van landelijke gegevens kijken naar welke leeftijdsgroepen de voornaamste gebruikers van de sportvelden zijn, zien we dat kinderen tussen 6 en 17 jaar de grootste groep is die gebruikmaakt van de sportvelden. Daarnaast blijkt dat vanaf 18 jaar de grootste daling in het gebruik van sportvelden plaatsvindt en clubs de meeste moeite zullen hebben om deze leeftijdsgroep in de vereniging te behouden. Verder zien we dat het gebruik van sportvelden met de leeftijd afneemt (tabel 2.3). 7 procent van de 65-plussers maakt gebruik van sportvelden. Gezien de verwachte stijging van deze bevolkingsgroep (zie paragraaf 2.1), zal het creëren van aanbod voor deze leeftijdsgroep voor verenigingen kansen bieden.

Tabel 2.3 Gebruik sportvelden in 2014 naar leeftijdsgroep (percentage van de Nederlandse bevolking)

6-79 jaar	17
6-11 jaar	45
12-17 jaar	43
18-24 jaar	23
25-34 jaar	17
35-49 jaar	12
50-64 jaar	8
65-79 jaar	7

Bron: OBiN, 2013-2014.

3. Voetbal op Goeree-Overflakkee

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de huidige en toekomstige accommodatiebehoefte van de voetbalverenigingen in de gemeente Goeree-Overflakkee. Per vereniging wordt de accommodatiebehoefte afgezet tegen het huidige aantal velden. De huidige accommodatiebehoefte wordt vastgesteld op basis van leden-/teamaantallen van het seizoen 2017/'18. De toekomstige accommodatiebehoefte (2025 en 2035) van de verenigingen wordt bepaald aan de hand van ontwikkelingen van de bevolking, voetbalsport en recente ledenontwikkelingen van de verenigingen. Aan de hand van de drie bovenstaande ontwikkelingen wordt een bandbreedte bepaald waarbinnen de toekomstige ruimtebehoefte naar verwachting ligt. Ook wordt aan de hand van postcodes van leden gekeken naar de gemiddelde afstand die leden afleggen naar de vereniging¹ om verzorgingsgebieden van voetbalverenigingen te kunnen duiden.

3.1 Huidige situatie

De gemeente Goeree-Overflakkee heeft dertien voetbalverenigingen (tabel 3.1). Op MSV&AV Flakkee na (die haar accommodatie deelt met rugbyvereniging E.F.R.C. de Eilanders en Hockeyclub Goeree-Overflakkee) beschikt elke vereniging over een eigen sportpark. Alle velden van de verenigingen binnen de gemeente zijn van natuurgras. In het seizoen 2017/'18 waren in totaal 208 teams actief in een zaterdag- of zondagcompetitie van de KNVB. Op één team na waren alle teams actief in een zaterdagcompetitie. De 208 teams vertalen zich naar 169,5 normteams (zie kader).

Behoeftebepaling

In tabel 3.2 is het (minimaal) benodigd aantal wedstrijd- en trainingsvelden weergegeven. Vijf van de dertien verenigingen beschikken over één of meerdere trainingsvelden. Negen verenigingen hebben een tekort aan trainingsvelden op basis van het aantal normteams. Alleen vv Stellendam heeft een overschot aan trainingsvelden.

Kader 3.1 Normteams

Normteams

Bij het bepalen van normteams wordt rekening gehouden met verschillende belastingcoëfficiënten voor pupillen-, junioren- en seniorenteams. Een seniorenteam heeft een belastingcoëfficiënt van 1. Junioren- en jeugdteams die op een kleiner veld en minder lang spelen hebben een lagere belastingcoëfficiënt. Het aantal teams wordt vermenigvuldigd met hun belastingcoëfficiënt en bij elkaar opgeteld om tot een totale aantal normteams te komen.

¹ De postcodes van leden zijn door de verenigingen geanonimiseerd aangeleverd.

Tabel 3.1 Voetbalverenigingen, teams en normteams in de gemeente Goeree-Overflakkee, seizoen 2017/2018

Plaats	Vereniging	Aantal teams	Aantal normteams	Aantal velden		
				Training	Wedstrijd	Totaal
1 Ouddorp	WFB	27	21,2		6	6
2 Stellendam	Stellendam	15	12,9	2	3	5
3 Melissant	Melissant	12	10,9	1	2	3
4 Dirksland	DVV '09	27	21,8		6	6
5 Herkingen	Herkingen	10	7,7	1	1	2
6 Middelharnis	De Jonge Spartaan	41	33,0	1	6	7
7 Middelharnis	MSV Flakkee	17	12,6		3	3
8 Nieuwe-Tonge	NTVV	3	3,4		3	3
9 Stad aan 't Haringvliet	SNS	5	4,2	1	2	3
10 Oude Tonge	DBGC	24	18,5		4	4
11 Den Bommel	Den Bommel	8	7,2		2	2
12 Achthuizen	FIOS	8	7,7		2	2
13 Ooltgensplaat	OFB	11	8,6		2	2

Tabel 3.2 Wedstrijd- en trainingsveldbehoefte voetbalverenigingen gemeente Goeree-Overflakkee, seizoen 2017/2018

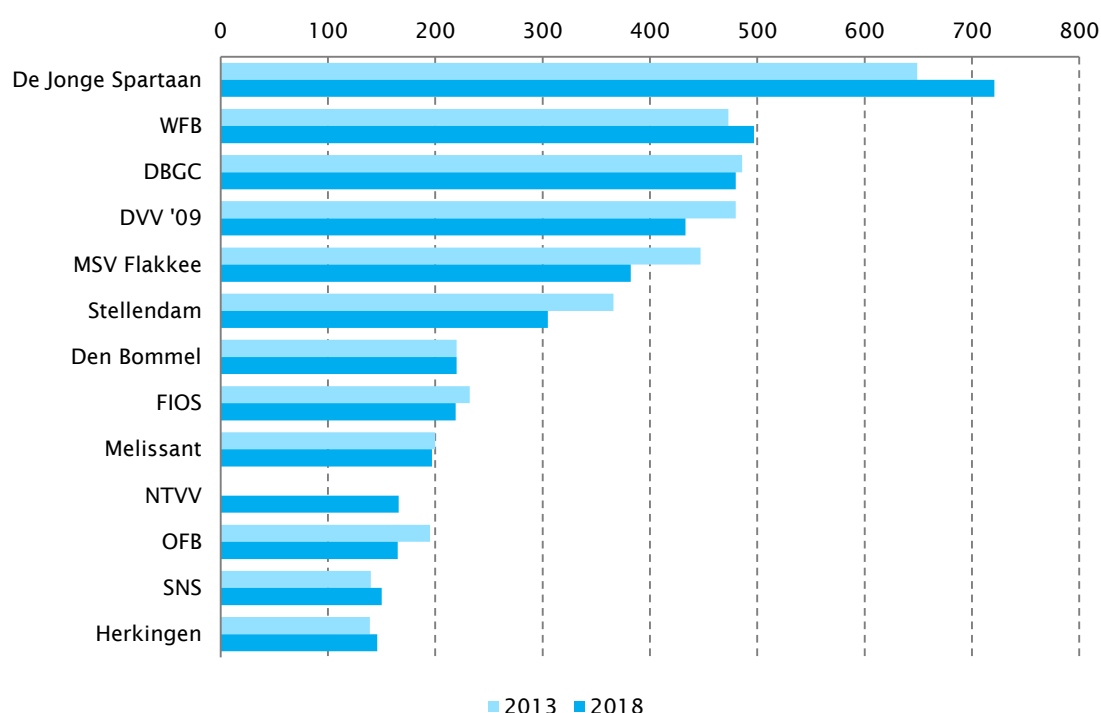
Plaats	Vereniging	Vraag-aanbod					
		Wedstrijd			Training		
		Behoefte	Aanbod	" +/- "	Behoefte	Aanbod	" +/- "
1 Ouddorp	WFB	3 (2,8)	6	3	1,5	0	-1,5
2 Stellendam	Stellendam	2 (1,7)	3	1	1	2	1
3 Melissant	Melissant	2 (1,4)	2	0	1	1	0
4 Dirksland	DVV '09	3 (2,9)	6	3	1,5	0	-1,5
5 Herkingen	Herkingen	2 (1,02)	1	-1	1	1	0
6 Middelharnis	De Jonge Spartaan	5 (4,4)	6	1	2	1	-1
7 Middelharnis	MSV Flakkee	2 (1,7)	3	1	1	0	-1
8 Nieuwe-Tonge	NTVV	1 (0,5)	3	2	1	0	-1
9 Stad aan 't Haringvliet	SNS	1 (0,6)	2	1	1	1	0
10 Oude Tonge	DBGC	3 (2,5)	4	1	1	0	-1
11 Den Bommel	Den Bommel	1 (1,0)	2	1	1	0	-1
12 Achthuizen	FIOS	1 (0,9)	2	1	1	0	-1
13 Ooltgensplaat	OFB	2 (1,1)	2	0	1	0	-1

Qua wedstrijdvelen voldoen alle verenigingen, op één na, minimaal aan de behoefte aan wedstrijdvelen. Bij tien verenigingen is sprake van een overschot aan wedstrijdvelen. Alleen vv Herkingen '55 kent een afgerond tekort aan wedstrijdvelen. De onafgeronde behoefte van 1,02 komt echter dicht in de buurt van het aanbod van 1 wedstrijdveld.

3.2 Ledentalontwikkeling

In de afgelopen vijf jaar zijn de voetbalverenigingen op Goeree-Overflakkee in totaal in omvang nagenoeg hetzelfde gebleven (-0,2%). De verenigingen kennen onderling verschillen. Vereniging de Jonge Spartaan is qua ledenaantallen het sterkst gegroeid in de periode 2013-2018 (+72 leden). In deze periode zijn de verenigingen MSV&AV Flakkee (-65 leden) en vv Stellendam (-61 leden) het sterkst gedaald in ledenaantal. In totaal kenden vier verenigingen een toename van het aantal leden, vijf verenigingen een afname in leden en één vereniging (Den Bommel) bleef gelijk in het aantal leden. Van NTVV was alleen het huidig aantal leden bekend.

Figuur 3.1 Ledentalontwikkeling voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee in 2013 en 2018

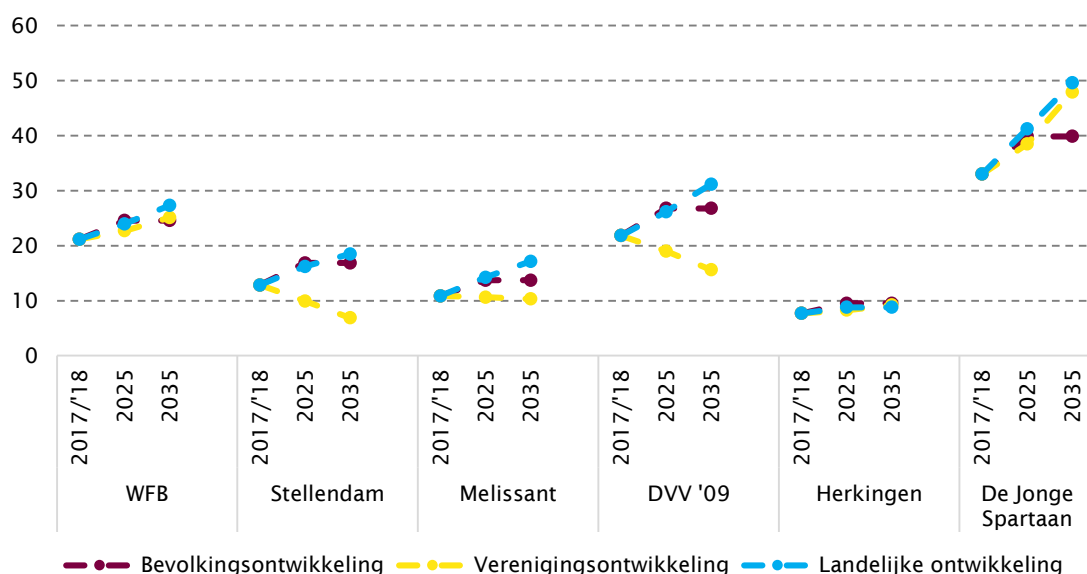

3.3 Toekomst

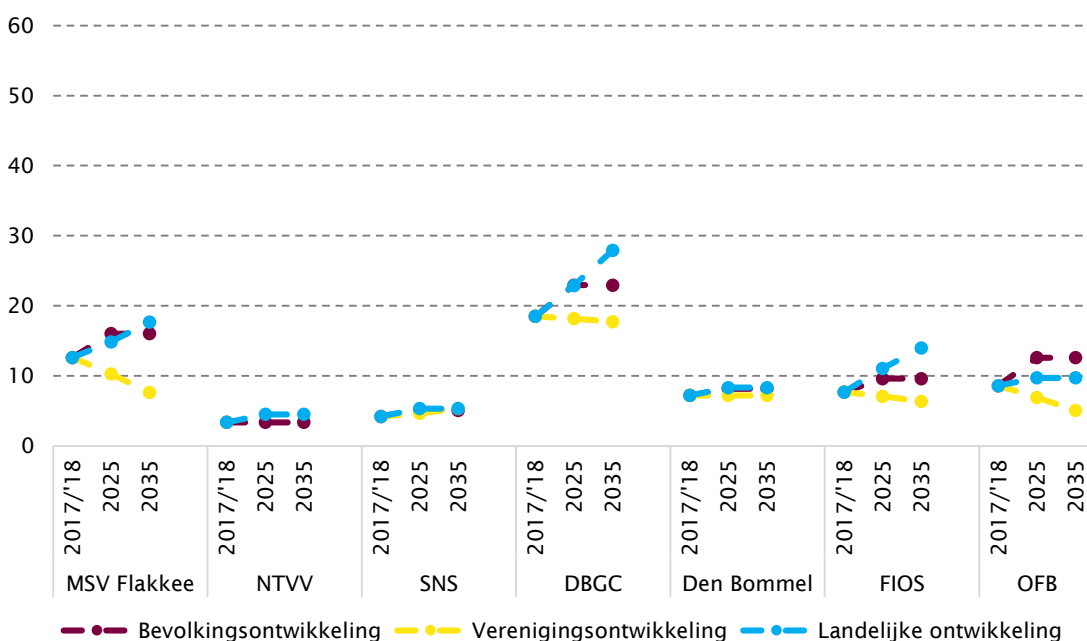
In de figuren 3.2 en 3.3 worden bandbreedtes gepresenteerd waarbinnen het toekomstig aantal normteams per vereniging naar verwachting zal vallen; de tabellen 3.3 en 3.4 laten de verwachte wedstrijdveldbehoefte zien. Hierbij is rekening gehouden met de verwachte bevolkingsontwikkeling, landelijke ontwikkeling in de voetbalsport en (waar beschikbaar) de recente ledentalontwikkeling van verenigingen. De landelijke ontwikkeling is gebaseerd op de recente ontwikkeling van de voetbalsport in Nederland, uitgesplitst naar leeftijd en geslacht. Een recente trend is dat het aantal voetballende vrouwen en meisjes groeit. Een vereniging die in de uitgangssituatie al vrouwen- en/of meisjesteams heeft, zal in verhouding sterker stijgen dan een vereniging die dit niet heeft. Op basis van de recente landelijke ontwikkelingen in de voetbalsport en de lokale bevolkingsprognose zal vrijwel elke vereniging in normteams stijgen. De meeste verenigingen hebben op basis van de prognose in de toekomst genoeg ruimte met het huidig aanbod aan velden. De verenigingen die op basis van de landelijke voetbaltrend in 2035 een tekort aan velden hebben zijn vv Melissant (1 veld tekort), vv Herkingen '55 (1 veldtekort, bestaat nu al) en de Jonge Spartaan (1 veld tekort). Kijken we naar de bevolkingsprognose van Goeree-

Overflakkee, dan heeft alleen vv Herkingen '55 in 2035 een tekort van 1 wedstrijdveld. De verenigingsontwikkeling wordt in de figuren doorgetrokken tot 2035. Met het huidige aanbod aan velden hebben alleen de verenigingen vv Herkingen '55 en De Jonge Spartaan te maken met een tekort aan wedstrijdelden in 2035. WFB, DVV '09, NTVV en SNS hebben volgens zowel de bevolkings-, verenigings- en landelijke ontwikkeling in 2035 een overschot aan wedstrijdelden.

Figuur 3.2 Bandbreedte verwacht aantal normteams voetbalclubs in de gemeente Goeree-Overflakkee in 2017/'18, 2025 en 2035 (1/2)

Figuur 3.3 Bandbreedte verwacht aantal normteams voetbalclubs in de gemeente Goeree-Overflakkee in 2017/'18, 2025 en 2035 (2/2)

Tabel 3.3 Verwachte wedstrijdveldbehoefte voetbalclubs in de gemeente Goeree-Overflakkee in 2025 (in groen is overschot, in rood is tekort)

Vereniging	Aanbod	Landelijke voetbaltrend		Bevolkings-ontwikkeling		Verenigings-ontwikkeling	
		Behoefte	"+/-"	Behoefte	"+/-"	Behoefte	"+/-"
1 WFB	6	4 (3,2)	2	4 (3,3)	2	4 (3,03)	2
2 Stellendam	3	3 (2,2)	0	3 (2,2)	0	2 (1,3)	1
3 Melissant	2	2 (1,9)	0	2 (1,8)	0	2 (1,4)	0
4 DVV '09	6	4 (3,5)	2	4 (3,6)	2	3 (2,5)	3
5 Herkingen	1	2 (1,2)	-1	2 (1,3)	-1	2 (1,1)	-1
6 De Jonge Spartaan	6	6 (5,5)	0	6 (5,3)	0	6 (5,1)	0
7 MSV Flakkee	3	2 (2,0)	1	3 (2,1)	0	2 (1,4)	1
8 NTVV	3	1 (0,6)	2	1 (0,5)	2	-	-
9 SNS	2	1 (0,7)	1	1 (0,7)	1	1 (0,6)	1
10 DBGC	4	4 (3,1)	0	4 (3,1)	0	3 (2,4)	1
11 Den Bommel	2	2 (1,1)	0	2 (1,1)	0	1 (1,0)	1
12 FIOS	2	2 (1,5)	0	2 (1,3)	0	1 (0,9)	1
13 OFB	2	2 (1,3)	0	2 (1,7)	0	1 (0,9)	1

Tabel 3.4 Verwachte wedstrijdveldbehoefte voetbalclubs in de gemeente Goeree-Overflakkee in 2035 (in groen is overschot, in rood is tekort)

Vereniging	Aanbod	Landelijke voetbaltrend		Bevolkings-ontwikkeling		Verenigings-ontwikkeling	
		Behoefte	"+/-"	Behoefte	"+/-"	Behoefte	"+/-"
1 WFB	6	4 (3,6)	2	4 (3,3)	2	4 (3,3)	2
2 Stellendam	3	3 (2,5)	0	3 (2,2)	0	1 (0,9)	2
3 Melissant	2	3 (2,3)	-1	2 (1,8)	0	2 (1,4)	0
4 DVV '09	6	5 (4,2)	1	4 (3,6)	2	3 (2,1)	3
5 Herkingen	1	2 (1,2)	-1	2 (1,3)	-1	2 (1,2)	-1
6 De Jonge Spartaan	6	7 (6,6)	-1	6 (5,3)	0	7 (6,4)	-1
7 MSV Flakkee	3	3 (2,4)	0	3 (2,1)	0	2 (1,02)	1
8 NTVV	3	1 (0,6)	2	1 (0,5)	2	-	-
9 SNS	2	1 (0,7)	1	1 (0,7)	1	1 (0,7)	1
10 DBGC	4	4 (3,4)	0	4 (3,1)	0	3 (2,4)	1
11 Den Bommel	2	2 (1,1)	0	2 (1,1)	0	1 (1,0)	1
12 FIOS	2	2 (1,9)	0	2 (1,3)	0	1 (0,8)	1
13 OFB	2	2 (1,3)	0	2 (1,7)	0	1 (0,7)	1

Kortom, op basis van de bevolkingsontwikkeling (daling aantal jongeren, stijging aantal ouderen) en de landelijke voetbaltrend (verdere verwachte stijging meisjes-/vrouwenvoetbal) zit de mogelijke groei voor verenigingen vooral bij meisjes/vrouwen en ouderen. De voetbalverenigingen die in staat zijn om deze doelgroepen aan zich te binden (bijvoorbeeld door het aanbieden van meisjes-/vrouwenvoetbal en/of *walking football*) zullen naar verwachting groeien. Bij verenigingen die niet op deze doelgroepen weten in te spelen is weinig tot geen groei voorzien.

4. Vitaliteit voetbalverenigingen

In dit hoofdstuk wordt de vitaliteit van de dertien voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee in kaart gebracht. Dit wordt gedaan door eerst de organisatiekracht van de verenigingen en vervolgens de maatschappelijke oriëntatie te beschrijven. Tot slot wordt ingegaan op de vitaliteit van de verenigingen.

4.1 Organisatiekracht

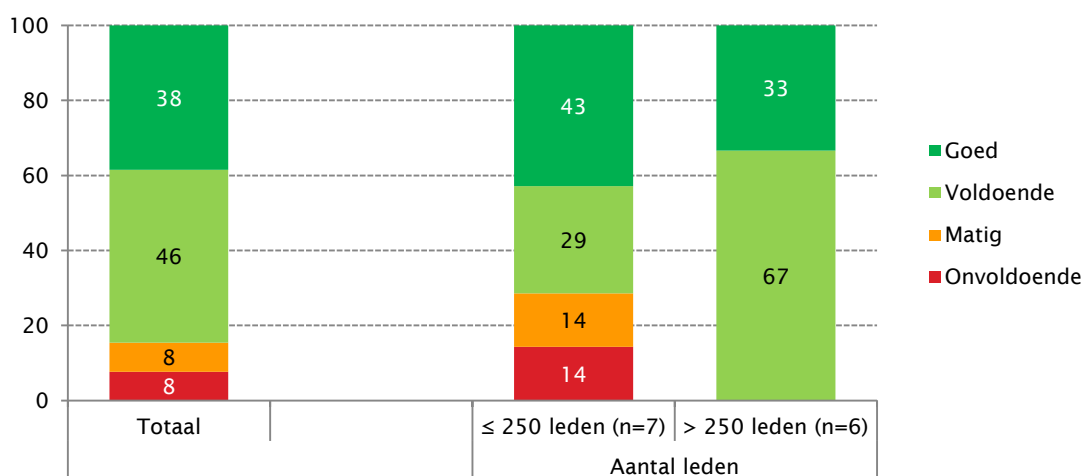
De organisatiekracht van de sportvereniging is gedefinieerd als de mate waarin de vereniging in staat is om haar sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. Deze index bestaat uit vijf criteria:

- Leden
- Kader
- Accommodatie
- Financiën
- Beleid

De score per criterium wordt ingedeeld in onvoldoende, matig, voldoende of goed. De scores op alle criteria bepalen samen de uiteindelijke organisatiekracht van de verenigingen. In deze paragraaf wordt de organisatiekracht toegelicht. In de volgende paragrafen wordt verder op elk van de criteria ingegaan.

Het is relatief goed gesteld met de organisatiekracht van de voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee. Elf van de dertien voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee scoren 'voldoende' tot 'goed' op de index organisatiekracht (84%, figuur 4.1). Deze verenigingen zijn in staat om het sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. De organisatiekracht van de voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee is vergelijkbaar met het landelijk beeld van voetbalverenigingen. In Nederland scoort 82 procent van de voetbalverenigingen voldoende tot goed. Twee verenigingen in Goeree-Overflakkee hebben moeite met het organiseren van hun sportaanbod. Kleine verenigingen (≤ 250 leden) scoren lager op organisatiekracht dan grote verenigingen (> 250 leden).

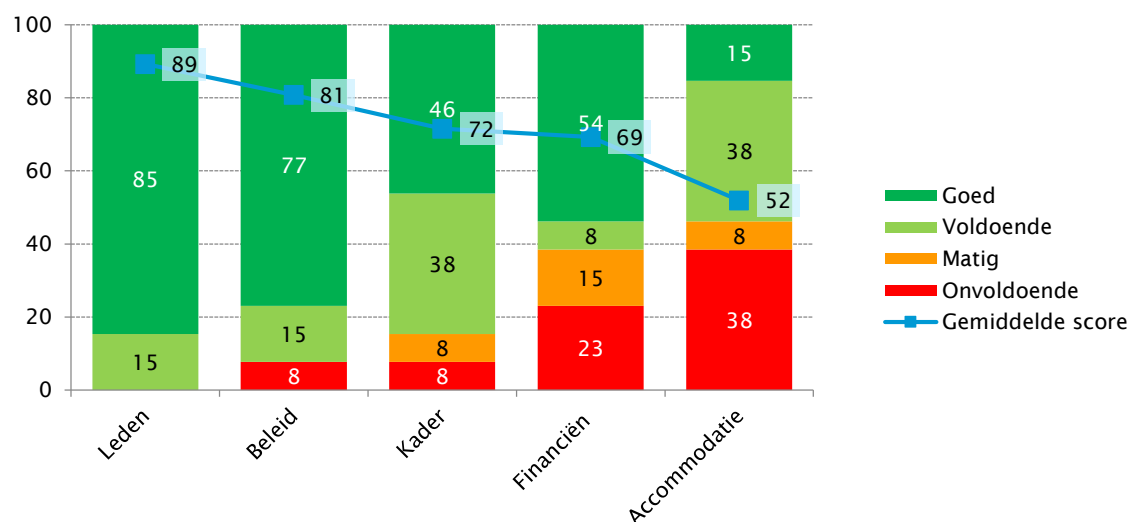
Figuur 4.1 Organisatiekracht naar grootte voetbalverenigingen (% verenigingen, n=13)

In Goeree-Overflakkee heeft het criterium leden gemiddeld de hoogste score (89%, figuur 4.2). Alle voetbalverenigingen scoren voldoende tot goed op dit criterium. Landelijk is dit 93 procent van de

voetbalverenigingen. De verenigingen in Goeree-Overflakkee scoren gemiddeld het laagst op het criterium accommodatie. Vijf van de dertien voetbalverenigingen scoren onvoldoende op dit criterium (38%). Dit is meer dan landelijk het geval is (9%). Daarnaast vormt met name het criterium financiën een aandachtspunt voor de voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee. Terwijl acht verenigingen hierop voldoende tot goed scoren, blijken de financiën bij drie verenigingen (23%) problematisch te zijn. Dit is iets hoger dan het landelijke beeld (18%).

Figuur 4.2 Organisatiekracht voetbalverenigingen per criterium (% verenigingen, n=13)

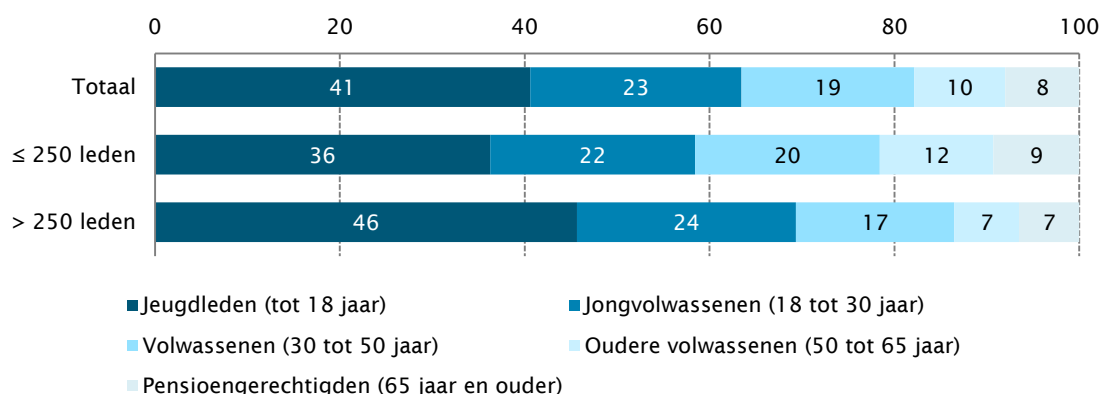

Leden

Bij de voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee is gemiddeld 79 procent van de leden actief sportend lid, de rest is donateur of niet-sportend lid. Een grote meerderheid van alle actief sportende leden (84%) neemt deel aan een officiële competitie. Bij alle voetbalclubs in Goeree-Overflakkee zijn jeugdleden actief en twee van de dertien verenigingen hebben topsporters of topsporttalenten binnen de vereniging.

Kijkend naar de leeftijd van het ledenbestand, bestaat 8 procent van het ledenbestand van de voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee uit mensen van 65 jaar of ouder (zie figuur 4.3). 41 procent van het ledenbestand van de voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee bestaat uit jeugdleden (tot 18 jaar). Kleine verenigingen (≤ 250 leden) hebben relatief minder jeugdleden dan grote verenigingen (> 250 leden).

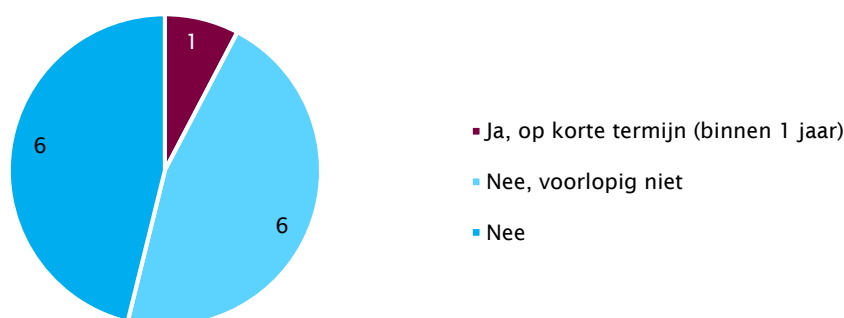
Figuur 4.3 Opbouw ledenbestand naar leeftijd (in procenten, n=13)

De voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee hebben een vrij divers ledenbestand. Alle dertien voetbalverenigingen geven aan leden met een migratieachtergrond te hebben, waarbij gemiddeld 8 procent van het ledenbestand een migratieachtergrond heeft. Grote clubs (> 250 leden) hebben meer leden met een migratieachtergrond dan kleine clubs (≤ 250 leden). Daarnaast geven zes verenigingen aan leden met een lichamelijke beperking en/of chronische aandoening te hebben. Dit zijn gemiddeld 24 mensen per vereniging.

Twaalf van de dertien voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee zijn van mening dat de ontwikkeling van het ledenaantal (voorlopig) geen bedreiging vormt voor de toekomst van de vereniging (figuur 4.4). Eén vereniging ziet de ontwikkeling van het ledental op korte termijn (binnen één jaar) als bedreiging voor de vereniging. Dit betekent dat de voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee positiever zijn over de toekomst van de vereniging dan landelijk het geval is. Landelijk ziet 18 procent van de verenigingen de ledenontwikkeling als bedreiging voor de ontwikkeling van het ledental.

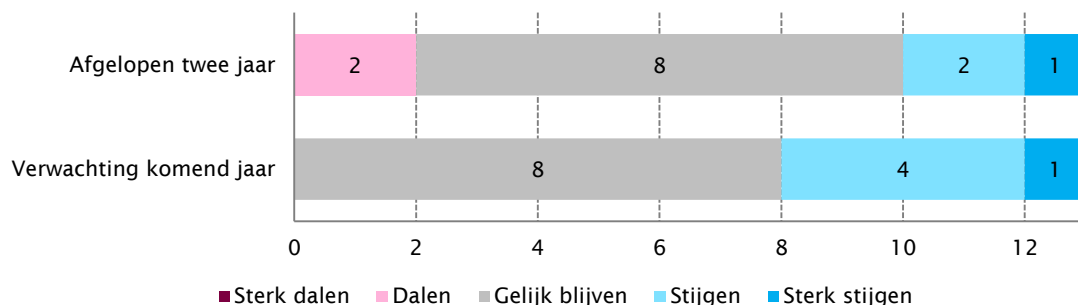
Figuur 4.4 Ledenontwikkeling als bedreiging voor de toekomst van de organisatie (in aantallen, n=13)

In de afgelopen twee jaar zagen twee verenigingen hun ledenaantal dalen (figuur 4.5). Bij de voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee zijn gemiddeld iets meer afmeldingen dan aanmeldingen geweest (niet in figuur). Het zijn met name de kleine verenigingen (≤ 250 leden) waar het aantal leden is gedaald. Geen enkele voetbalvereniging in Goeree-Overflakkee hanteert momenteel een ledenstop of wachtlijst. Voor het komend jaar verwachten de meeste clubs geen verandering in de ledentonwikkeling (8 verenigingen). Vijf voetbalverenigingen verwachten het komende jaar een stijging van het aantal leden. Geen enkele vereniging verwacht het komende jaar een daling van het aantal leden. Dit is

minder dan het landelijk beeld, waar 16 procent een daling van het aantal leden verwacht.

Figuur 4.5 Ledenontwikkeling in de afgelopen 2 jaar en de verwachting voor het komend jaar (in aantallen, n=13)

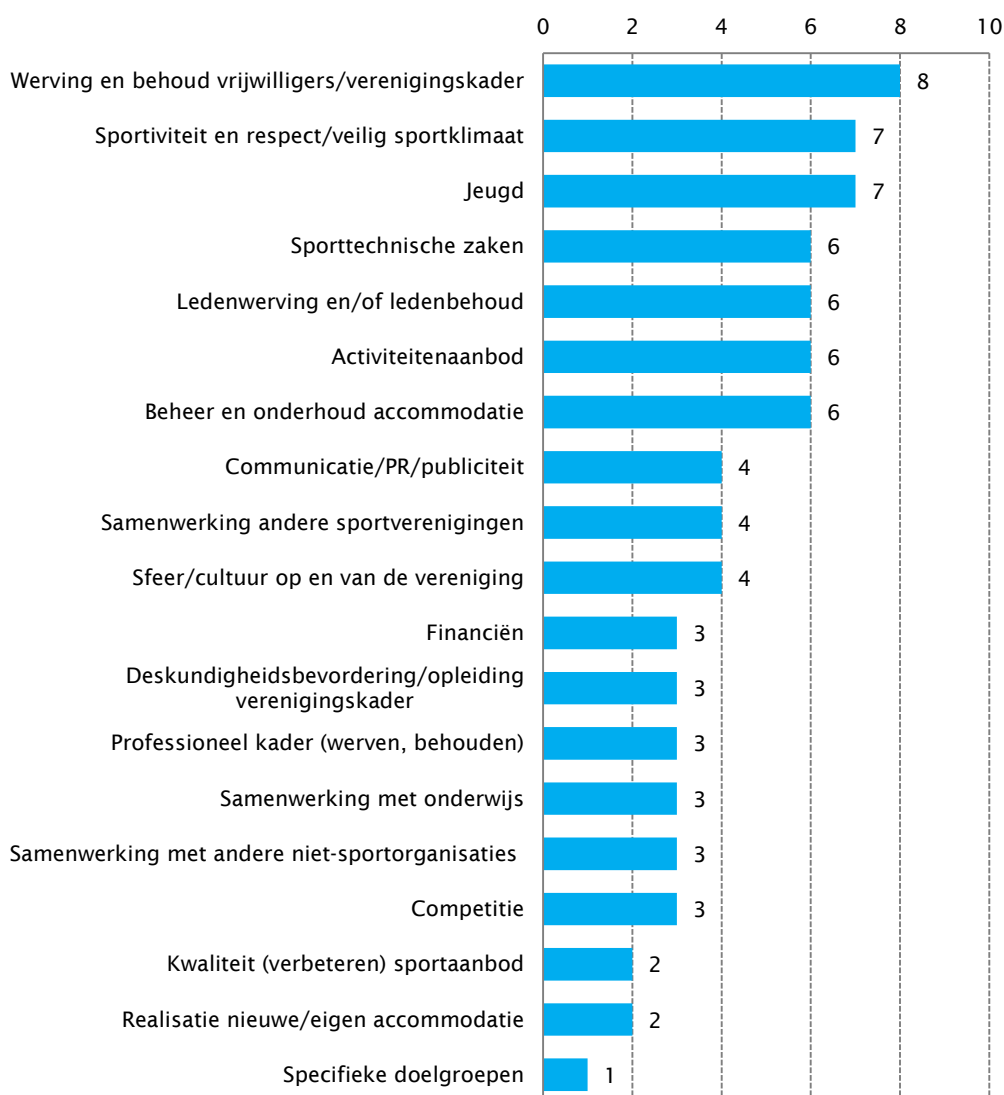

Alle voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee geven aan voor 2020 een groeiambitie te hebben (niet in figuur). Zes verenigingen willen die ambitie met name realiseren door het focussen op het behoud van leden; andere verenigingen focussen op het werven van nieuwe leden (vijf verenigingen). Twee verenigingen volgen hierin geen speciale strategie.

Beleid

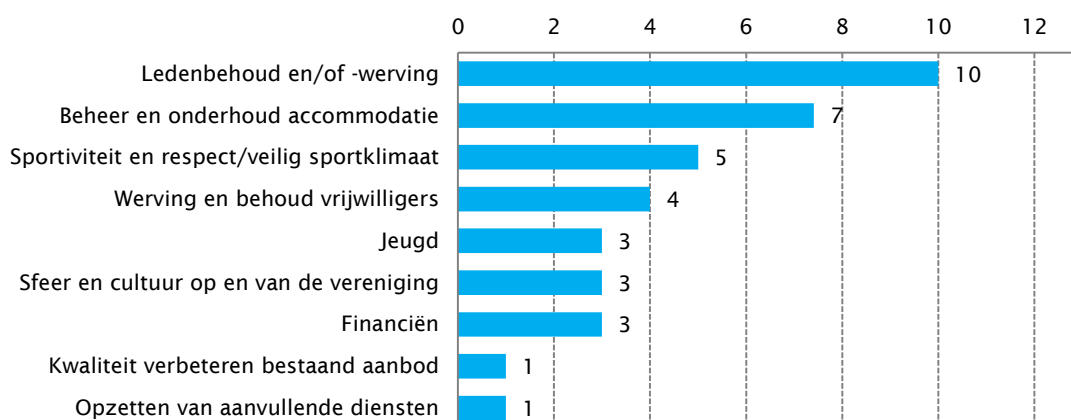
Tien verenigingen hebben in de afgelopen vier jaar nieuwe voornemens of plannen op papier gezet met betrekking tot het functioneren van de vereniging. Voor verenigingen die met beleidsplannen werken zijn werving en behoud van vrijwilligers of verenigingskader, veilig sportklimaat en jeugd de belangrijkste onderwerpen (zie figuur 4.6). Opvallend is dat in beleidsplannen weinig aandacht uitgaat naar financiën en de accommodatie, de onderwerpen die op basis van de organisatiekrachtindex het meest problematisch zijn gebleken.

Figuur 4.6 Onderwerpen beleidsplannen afgelopen 4 jaar (aantal verenigingen dat plannen op papier heeft, n=10)

Opvallend is dat op korte termijn andere thema's de overhand hebben. Behoud en werving van leden blijkt het komend jaar het belangrijkste thema te zijn waar bestuursleden zich voor willen inzetten (zie figuur 4.7). Bij tien van de dertien verenigingen staat ledenbehoud en/of -werving het komend jaar op de agenda. Dit wordt gevolgd door het beheer en onderhoud van de accommodatie (7 verenigingen). Het is opvallend dat ledenbehoud en/of -werving het grootste speerpunt voor de voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee is, terwijl alle voetbalverenigingen 'voldoende' tot 'goed' scoren op het criterium leden.

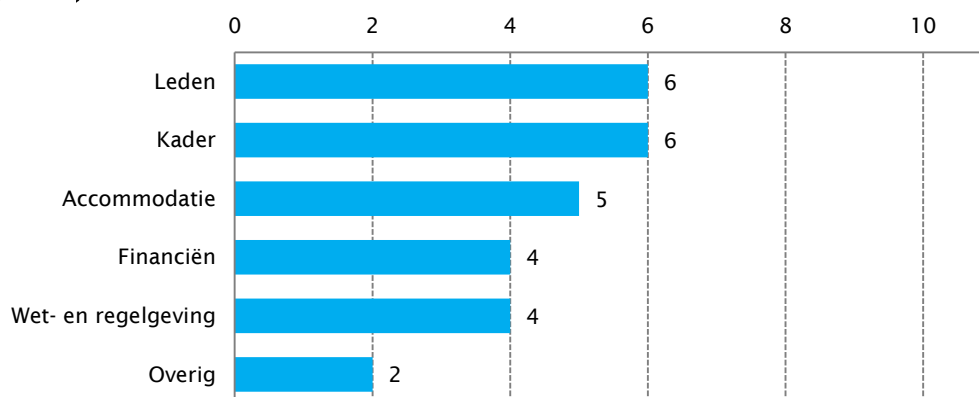
Figuur 4.7 Speerpunten voor komend jaar (in aantallen, n=13)

Bijna alle verenigingen in Goeree-Overflakkee (11 van de 13) geven aan één of meerdere knelpunten te ervaren. Verenigingen konden maximaal drie knelpunten aangeven. Hieruit blijkt dat de leden- en kaderontwikkeling verenigingen het meeste zorgen baart (figuur 4.8). Ook hier is het opvallend dat ledenontwikkeling één van de grootste knelpunten voor de verenigingen vormt, terwijl alle verenigingen voldoende tot goed scoren op het criterium leden.

Op het gebied van ledenontwikkeling maken clubs zich het meeste zorgen over het behoud van leden en teams (5 verenigingen). Op het gebied van kader ervaren clubs vooral problemen bij het vinden van geschikt bestuur en vrijwilligers (6 verenigingen). Wat betreft de accommodatie hebben de zorgen vooral betrekking op stijgende kost- en huurprijzen (2 verenigingen). Vier verenigingen ervaren knelpunten bij financiën en wet- en regelgeving.

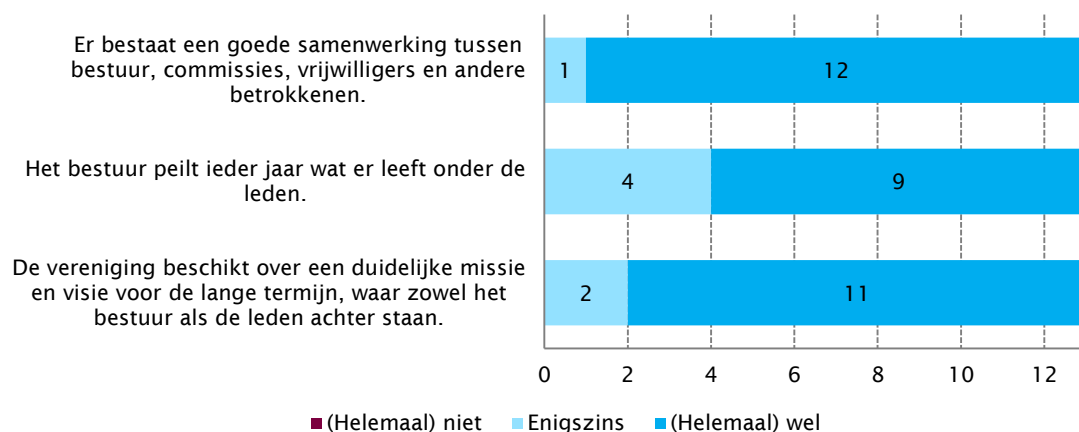
Figuur 4.8 Ervaren knelpunten door verenigingen (aantal verenigingen dat knelpunten ervaart, n=11)

Elf van de dertien voetbalverenigingen geven aan over een duidelijke missie en visie voor de lange termijn te beschikken waar zowel het bestuur als de leden achter staan (zie figuur 4.9). Dit is meer dan het landelijk gemiddelde (70%). De bestuurders van de voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee blijken nauw in contact te staan met de leden van hun vereniging. Zo geven de meeste voetbalclubs aan ieder jaar hun leden te bevragen over wat er bij hen leeft (9 van de 13). Dit is meer dan landelijk waar ongeveer de helft van de verenigingen jaarlijks hun leden bevroegt. De samenwerking binnen de

verenigingen in Goeree-Overflakkee wordt goed gewaardeerd. Twaalf van de dertien verenigingen vinden dat sprake is van een goede samenwerking tussen bestuur, commissies, vrijwilligers en andere betrokkenen.

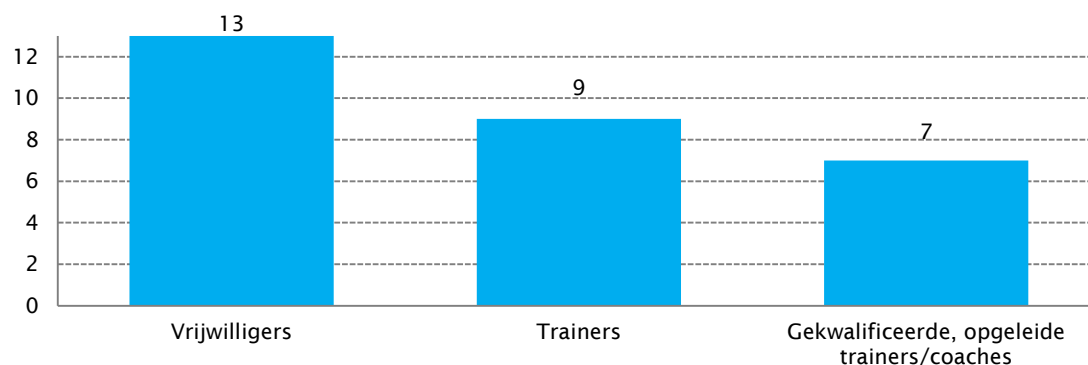
Figuur 4.9 Stellingen over visie en interne samenwerking (in aantallen, n=13)

Kader

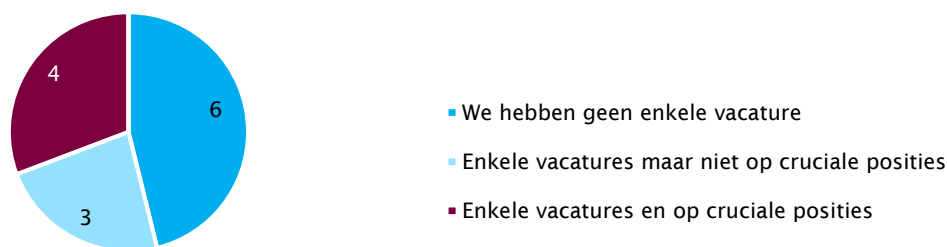
De meeste voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee bestaan enkel uit vrijwilligers. Gemiddeld geven de voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee aan over 91 vrijwilligers te beschikken. Alle verenigingen geven aan over voldoende vrijwilligers te beschikken (figuur 4.10), maar ook nog op zoek te zijn naar nieuwe vrijwilligers. Op het gebied van gekwalificeerde, opgeleide trainers ervaren de verenigingen meer problemen. Twee verenigingen geven aan over onvoldoende gekwalificeerde, opgeleide trainers (coaches, instructeurs, docenten, begeleiders) te beschikken. Dit zijn beide grote clubs met meer dan 250 leden.

Figuur 4.10 Beschikbaarheid voldoende vrijwilligers en (gekwalificeerde) trainers (in aantallen, n=13)

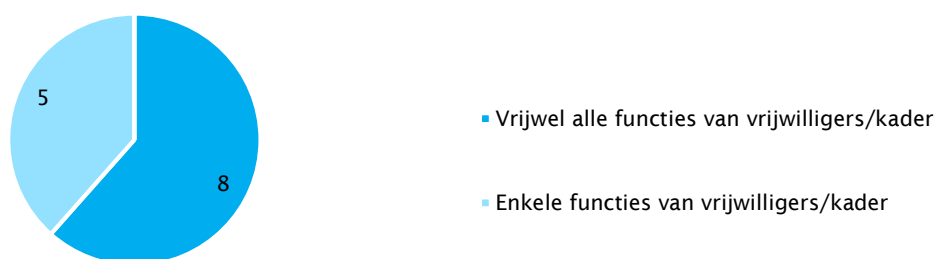
Vier clubs geven aan enkele vacatures voor betaalde medewerkers en vrijwilligers op cruciale posities te hebben (figuur 4.11). Zes verenigingen hebben geen dringende functies die gevuld moeten worden. Wanneer vacatures uitstaan, zijn deze gericht op vrijwilligers, vooral op de functie van bestuurders (4 verenigingen) en het vervullen van bar- en kantinediensten (4 verenigingen).

Figuur 4.11 Vacatures voor betaalde medewerkers en vrijwilligers (in aantallen, n=13)

Zes voetbalverenigingen hebben ten aanzien van werving en behoud van vrijwilligers een actueel plan op papier (niet in figuur). Vier verenigingen hebben een actueel plan op papier en voeren dat uit en bij twee verenigingen is een plan in ontwikkeling. Alle voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee hebben een taakomschrijving voor de kaderfuncties (zie figuur 4.12). Acht verenigingen hebben deze taakomschrijvingen voor vrijwel alle functies.

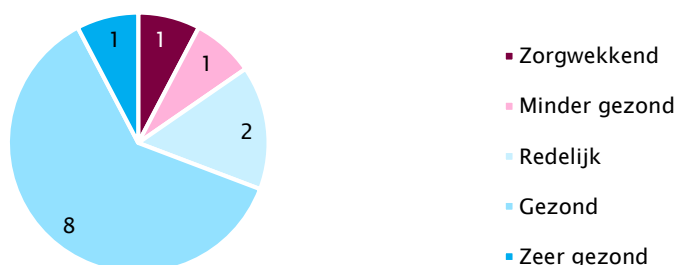
Figuur 4.12 Aanwezigheid van taakomschrijvingen (op papier) voor functies (in aantallen, n=13)

Financiën

De voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee zijn over het algemeen positief over hun financiële positie. Negen van de dertien voetbalverenigingen beschrijven de financiële positie van de vereniging als (zeer) gezond (figuur 4.13). Twee verenigingen vinden dit redelijk. Eén vereniging noemt de financiële positie minder gezond en één vereniging zorgwekkend.

Figuur 4.13 Eigen inschatting financiële positie van voetbalverenigingen (in aantallen, n=13)

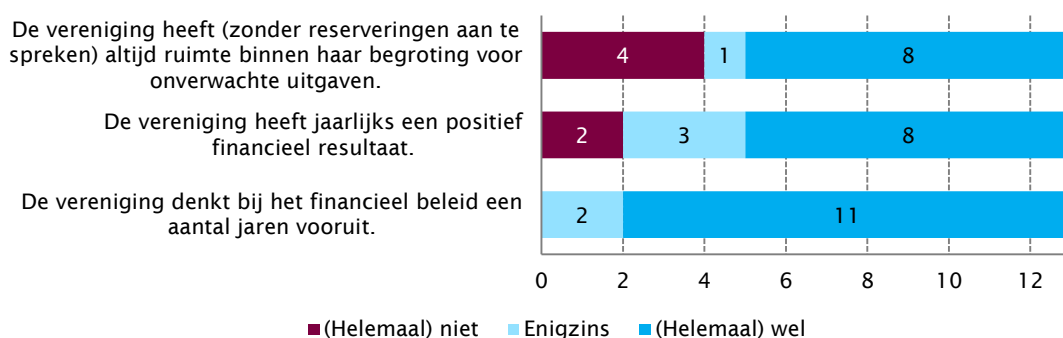

Acht van de dertien voetbalverenigingen (62%) hebben (zonder reserveringen aan te spreken) altijd ruimte binnen hun begroting voor onverwachte uitgaven en/of hebben jaarlijks een positief financieel resultaat (figuur 4.14). Dit ligt onder het landelijk gemiddelde (respect. 70% en 74%). Dat vier verenigingen niet in staat zijn om onverwachte uitgaven te dekken zonder daarbij reserves aan te

spreken, kan betekenen dat op de langere termijn meer verenigingen met financiële problemen gaan kampen.

Wat betreft vooruitdenken bij het voeren van financieel beleid, zijn de meningen van verenigingen minder verdeeld. Elf van de dertien voetbalverenigingen geven aan bij het financieel beleid een aantal jaren vooruit te denken. Twee verenigingen doen dit enigszins. Dit is meer dan het landelijk gemiddelde waarbij ongeveer drie kwart (74%) van de voetbalverenigingen een aantal jaren vooruit denkt bij het voeren van financieel beleid.

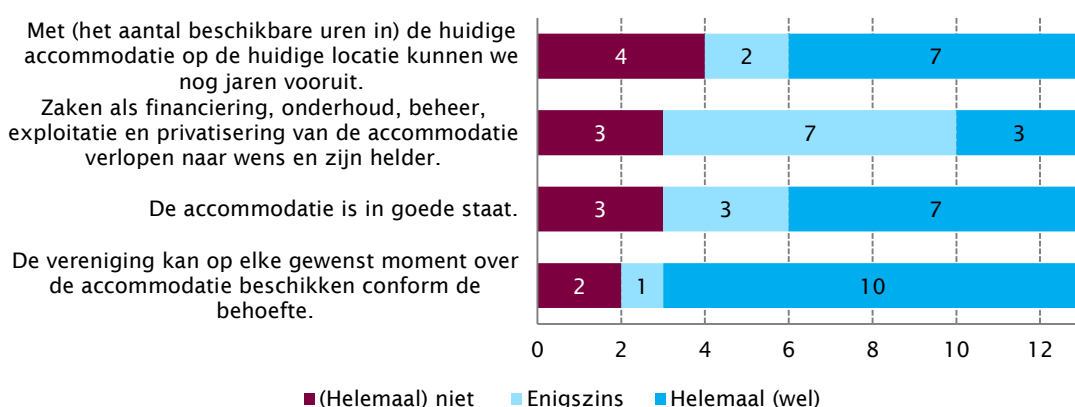
Figuur 4.14 Stellingen over financiën (in aantallen, n=13)

Accommodatie

Over het algemeen zijn de voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee minder positief over hun accommodatie dan landelijk het geval is. De voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee lopen met name aan tegen onvrede en onduidelijkheid in zaken als financiering, onderhoud, beheer, exploitatie en privatisering van de accommodatie (figuur 4.15). Daarnaast leiden de huidige accommodatie richting de toekomst en een slechte staat van de sportaccommodatie/-voorziening in Goeree-Overflakkee voor drie/vier voetbalverenigingen tot problemen. De meeste verenigingen (10) zijn tevreden over de beschikbaarheid van de accommodatie.

Figuur 4.15 Stellingen over onderhoud en status accommodatie (in aantallen, n=13)

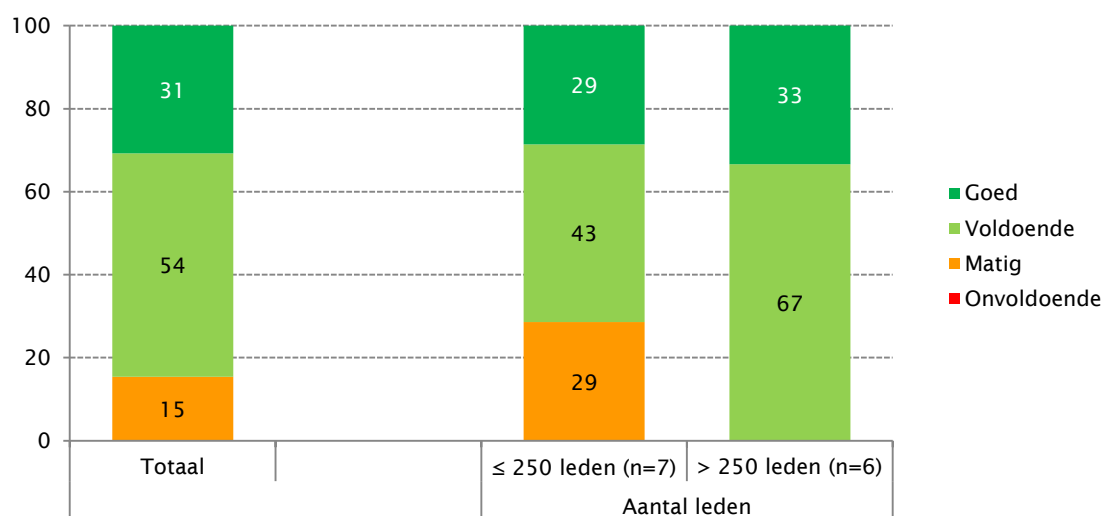

4.2 Maatschappelijke oriëntatie

Om meer inzicht te krijgen in de bredere maatschappelijke oriëntatie van sportverenigingen buiten het aanbieden van regulier sportaanbod, is de index maatschappelijke oriëntatie ontwikkeld. Deze index bestaat uit twee criteria: maatschappelijke activiteit en maatschappelijke intentie. Maatschappelijke activiteit staat voor de mate waarin verenigingen actief een maatschappelijke rol vervullen en maatschappelijke intentie staat voor de houding van verenigingen ten opzichte van een actieve bredere maatschappelijke rol. De score per criterium wordt ingedeeld in onvoldoende, matig, voldoende of goed. De scores van de twee criteria bepalen de mate van brede maatschappelijke oriëntatie van een vereniging.

De maatschappelijke oriëntatie van de voetbalverenigingen in gemeente Goeree-Overflakkee ligt ver boven het landelijk gemiddelde. Geen enkele voetbalvereniging in Goeree-Overflakkee scoort onvoldoende op de index maatschappelijke oriëntatie (zie figuur 4.16). Landelijk scoort 13 procent van de voetbalverenigingen een onvoldoende. Elf van de dertien voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee scoren voldoende tot goed (85%). Landelijk is dit fors lager (47%). Kleine verenigingen (≤ 250 leden) scoren in Goeree-Overflakkee vaker matig op maatschappelijke oriëntatie dan grote verenigingen (> 250 leden).

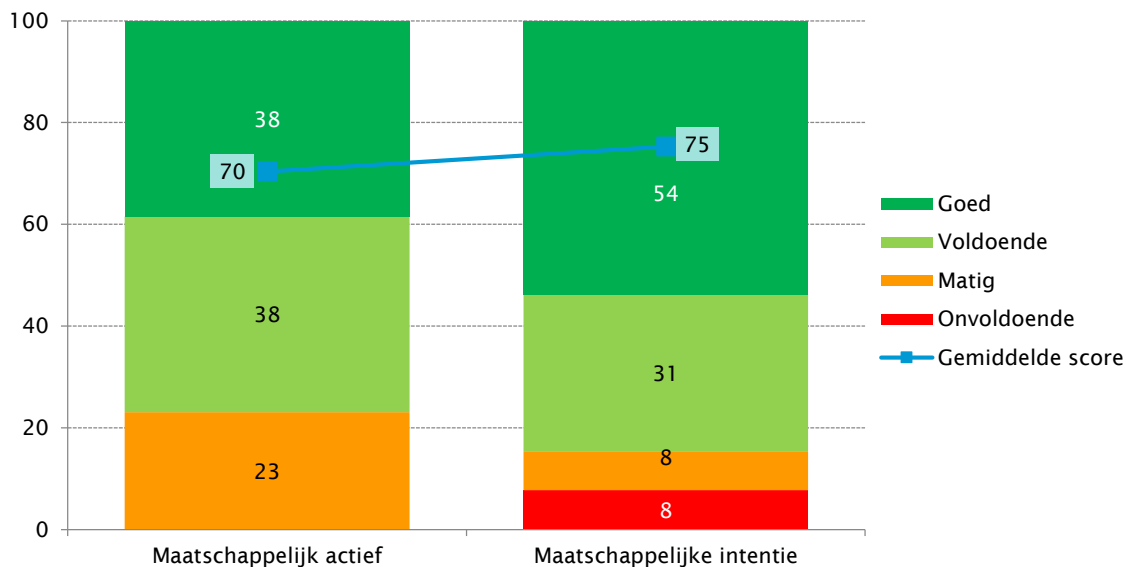
Figuur 4.16 Maatschappelijke oriëntatie van voetbalverenigingen (in procenten, n=13)

Tien van de dertien voetbalverenigingen blijken, volgens de criteria, voldoende of goed maatschappelijk actief (76%, figuur 4.17). Dit is fors hoger dan het landelijk gemiddelde (49%). Drie verenigingen in Goeree-Overflakkee zijn matig maatschappelijk actief. Twee van deze drie verenigingen scoren voldoende op maatschappelijke intentie. De maatschappelijke oriëntatie van deze verenigingen lijkt met enige inspanning te kunnen worden vergroot.

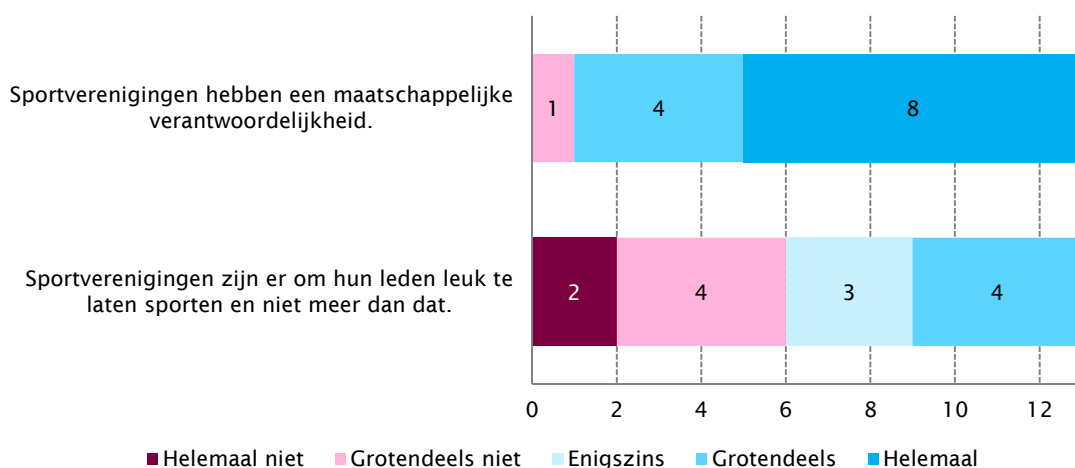
Ook de maatschappelijke intentie van de voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee ligt fors hoger dan het landelijk gemiddelde. Elf van de dertien verenigingen hebben de intentie om maatschappelijk actief te zijn (85%, figuur 4.17). Landelijk is dit ongeveer de helft (48%). Deze verenigingen hebben plannen voor activiteiten of een positieve houding ten aanzien van een bredere maatschappelijke oriëntatie voor hun vereniging. Eén vereniging heeft geen intentie om maatschappelijk actief te zijn.

Figuur 4.17 Verdeling scores criteria maatschappelijke oriëntatie (percentage verenigingen, n=13)

Bijna alle voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee vinden dat sportverenigingen een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben (12 verenigingen, figuur 4.18). Eén vereniging geeft aan dat sportverenigingen dat grotendeels niet hebben. Deze vereniging is matig maatschappelijk actief. Zeven verenigingen zijn van mening dat sportverenigingen voor meer bestaan dan alleen om de leden leuk te laten sporten. Zes verenigingen zijn het hier niet mee eens. Dit komt overeen met het landelijk gemiddelde.

Figuur 4.18 Verenigingen en maatschappelijke verantwoordelijkheid (in aantallen, n=13)

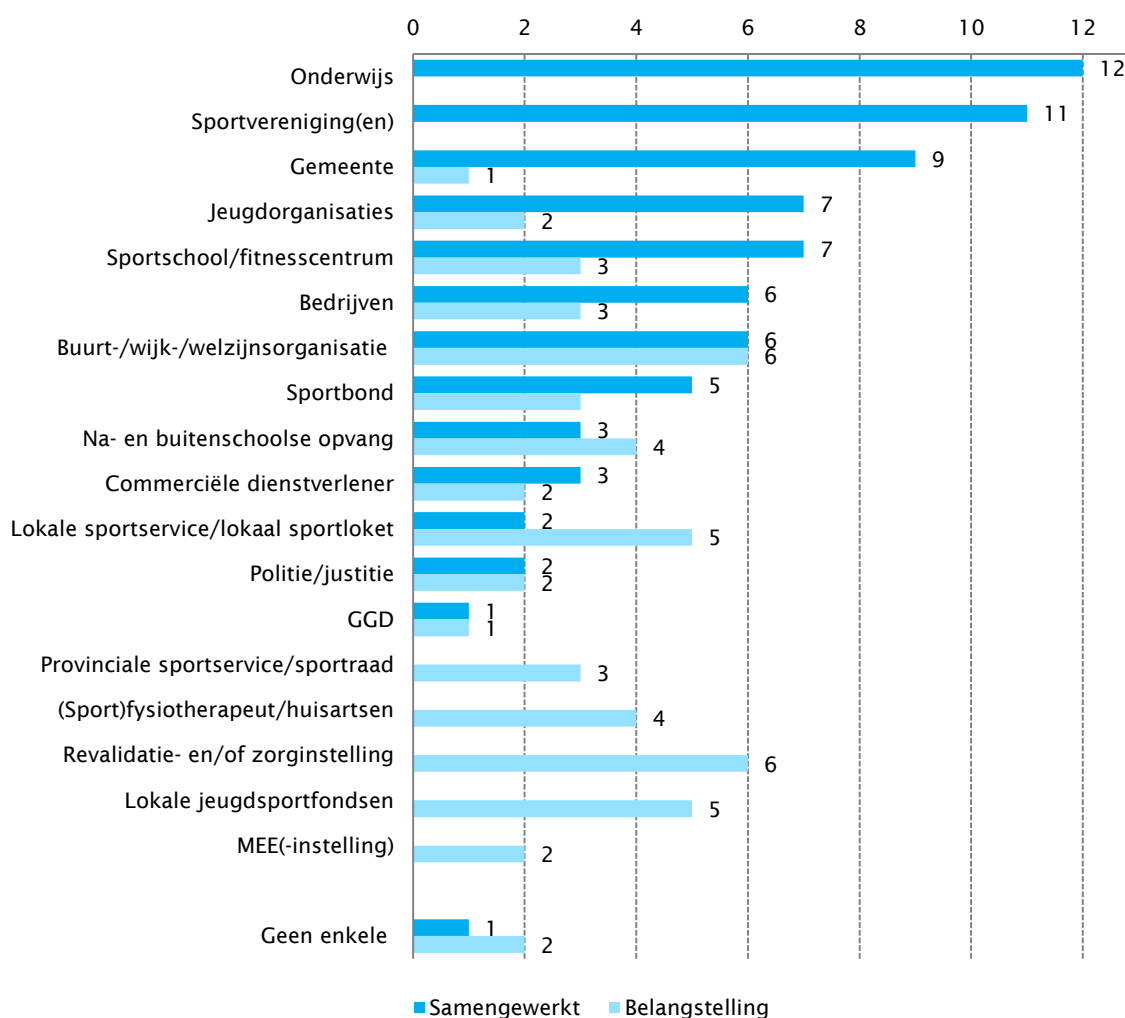

Samenwerking

Bijna alle voetbalverenigingen (13) in Goeree-Overflakkee hebben het afgelopen jaar samengewerkt met één of meer organisaties (figuur 4.19). Slechts één vereniging heeft dit niet gedaan. De voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee werken met name samen met onderwijsinstellingen (12), andere sportverenigingen (11) en de gemeente (9). De voetbalverenigingen zijn positief gestemd over hun samenwerkingspartners. Clubs willen de samenwerking met de betreffende organisaties meestal behouden en vaak intensiveren. Eén vereniging geeft aan dat zij de samenwerking met politie/justitie wil beëindigen.

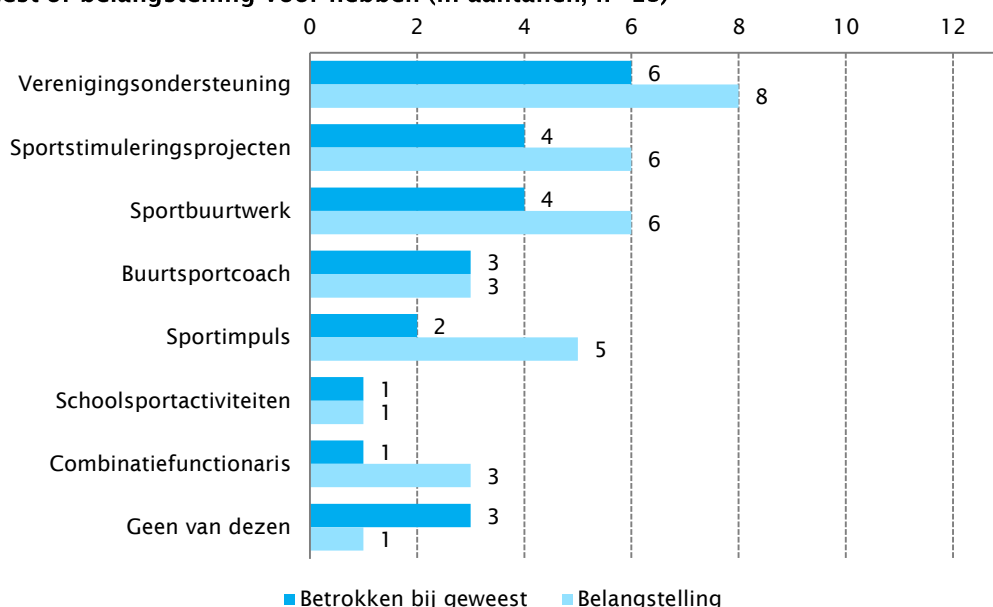
Als een vereniging niet met een bepaalde organisatie samenwerkt, dan is gevraagd of zij daar in de toekomst mogelijk interesse in zou hebben. Elf verenigingen blijken interesse te hebben om hun samenwerkingen te verbreden. De partners die het vaakst worden genoemd zijn buurt-/wijk- en welzijnsorganisaties (6 verenigingen), revalidatie- en/of zorginstellingen (6 verenigingen), lokale sportservice/lokaal sportloket (5 verenigingen) en lokale jeugdsportfondsen (5 verenigingen). Dit biedt mogelijkheden voor het verbreden van de maatschappelijke oriëntatie van voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee.

Figuur 4.19 Organisaties waar verenigingen het afgelopen jaar mee hebben samengewerkt en/of belangstelling voor hebben (in aantallen, n=13)

Een meerderheid van de voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee (10) is het afgelopen jaar betrokken geweest bij sportprojecten (figuur 4.20). Clubs die aan projecten hebben deelgenomen, zijn het vaakst betrokken geweest bij verenigingsondersteuning (6 verenigingen), sportstimuleringsprojecten (4 verenigingen) en sportbuurtwerk (4 verenigingen). In het komende jaar willen de verenigingen die in het afgelopen jaar bij projecten waren betrokken, in het komende jaar ook meedoen. Ook verenigingen die afgelopen jaar niet bij projecten betrokken waren, willen het komende jaar meedoen. Bijna alle verenigingen (12) zeggen belangstelling te hebben om deel te nemen aan projecten (zie figuur 4.20). Vooral verenigingsondersteuning (8 verenigingen), sportstimuleringsprojecten (6 verenigingen) en sportbuurtwerk (6 verenigingen) zijn populair.

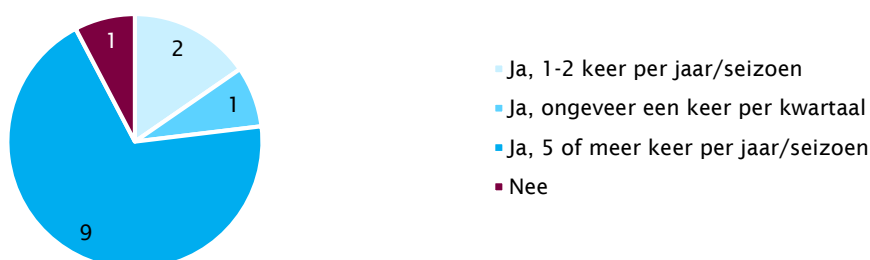
Figuur 4.20 Projecten waar voetbalverenigingen in het afgelopen jaar bij betrokken zijn geweest of belangstelling voor hebben (in aantallen, n=13)

Aanbod

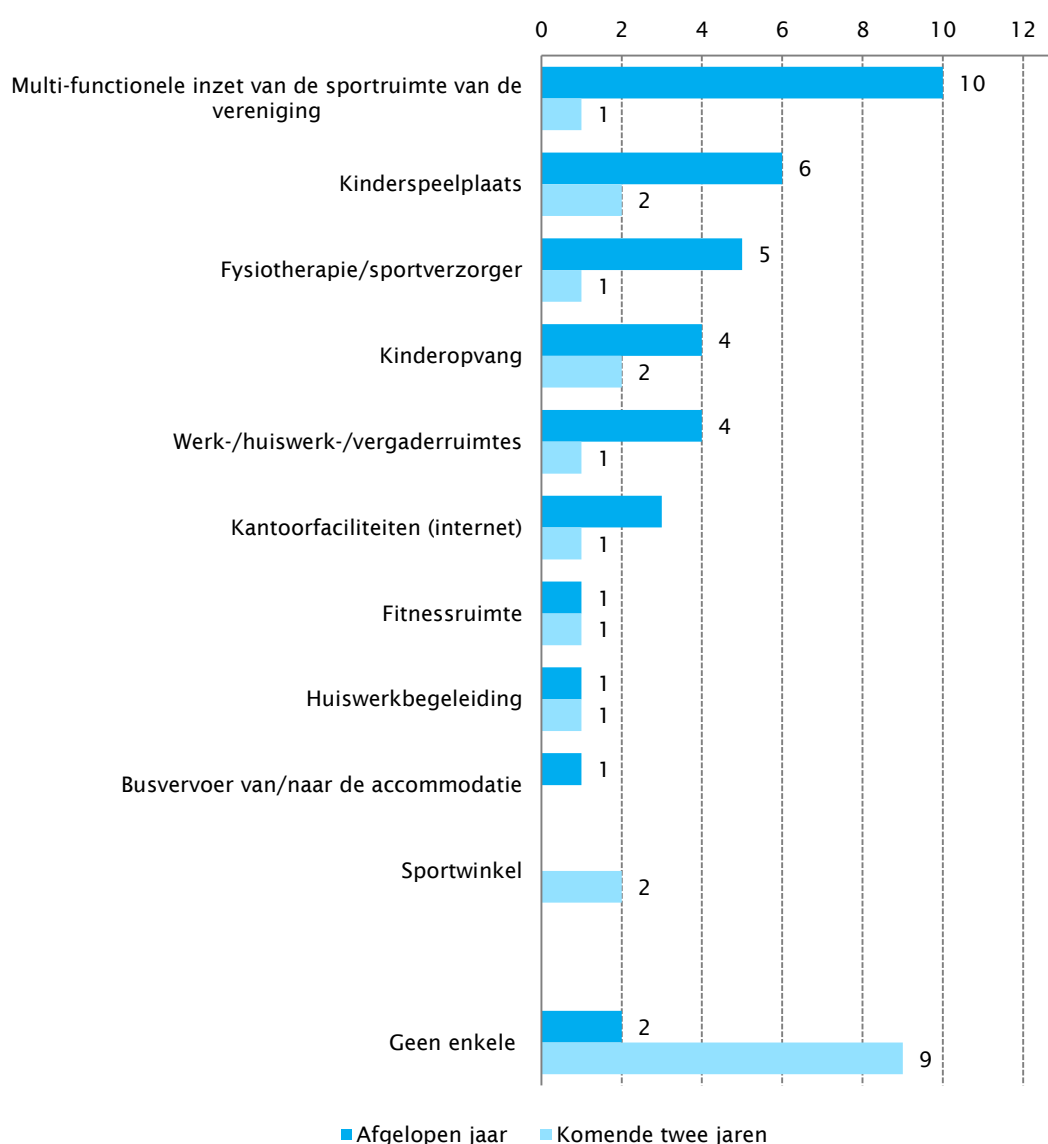
Bijna alle voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee organiseren aanbod waarbij niet-leden ook welkom zijn (figuur 4.21). Eén vereniging zegt dit niet te doen. Negen verenigingen organiseren regelmatig activiteiten waarbij niet-leden ook welkom zijn. Elf van de dertien verenigingen (niet in figuur) ervaren de opkomst bij activiteiten, trainingen, wedstrijden of instuiven als hoog. Eén vereniging ervaart de opkomst helemaal niet hoog en één vereniging enigszins.

Figuur 4.21 Organiseren van (sport)activiteiten waarbij deelname openstond voor niet-leden (in aantallen, n=13)

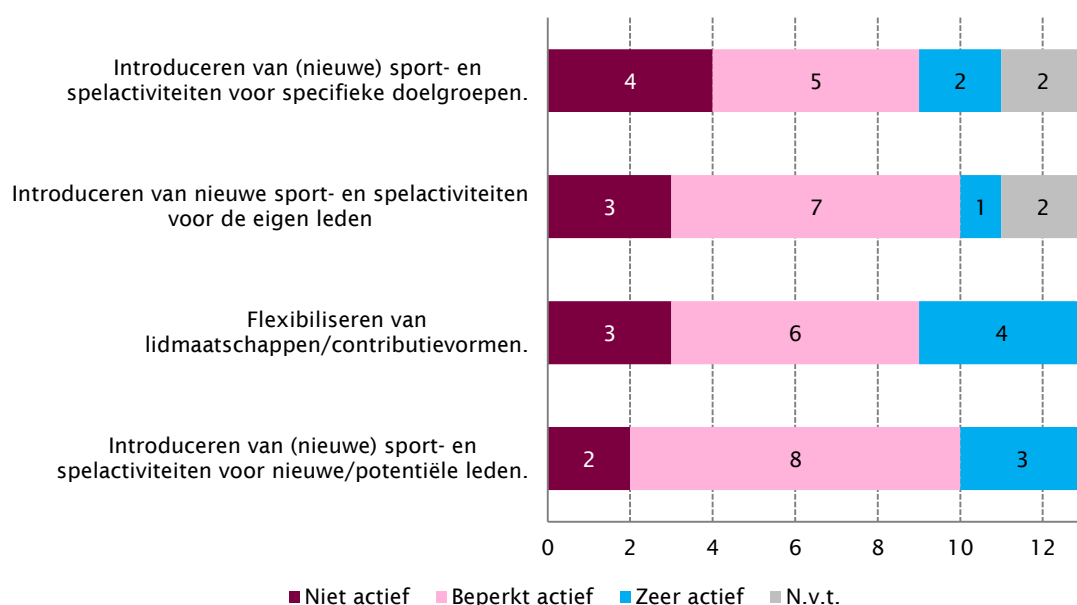
Een meerderheid van de sportverenigingen (11, figuur 4.22) biedt faciliteiten en voorzieningen aan die ook beschikbaar zijn voor niet-leden en andere organisaties. Clubs die voorzieningen beschikbaar stellen, bieden het vaakst een multifunctionele inzet van de sportruimte van de vereniging aan (10 verenigingen), een kinderspeelplaats (6 verenigingen) en fysiotherapie/sportverzorger (5 verenigingen). Vier verenigingen zeggen in de komende twee jaar hun faciliteiten en voorzieningen op andere manieren aan niet-leden en andere organisaties te willen aanbieden. Het vaakst wordt hierbij een kinderspeelplaats (2 verenigingen), kinderopvang (2 verenigingen) en een sportwinkel (2 verenigingen) genoemd.

Figuur 4.22 Faciliteiten en voorzieningen die verenigingen aan niet-leden en organisaties (willen) aanbieden (in aantallen, n=13)

De mate waarin de voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee actief zijn met het introduceren van sport- en spelactiviteiten ligt relatief hoog. De meeste voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee voeren activiteiten uit om nieuwe leden te werven (elf verenigingen) of om nieuw aanbod te ontwikkelen voor eigen leden (8 verenigingen, figuur 4.23). Het flexibiliseren van lidmaatschappen/contributies gebeurt bij tien van de dertien verenigingen en zeven verenigingen zetten zich in voor het ontwikkelen van activiteiten voor specifieke doelgroepen. Dit laatste is minder het geval bij de voetbalverenigingen landelijk (70%).

Figuur 4.23 Mate waarin voetbalverenigingen actief zijn met het introduceren van sport- en spelactiviteiten (in aantallen, n=13)

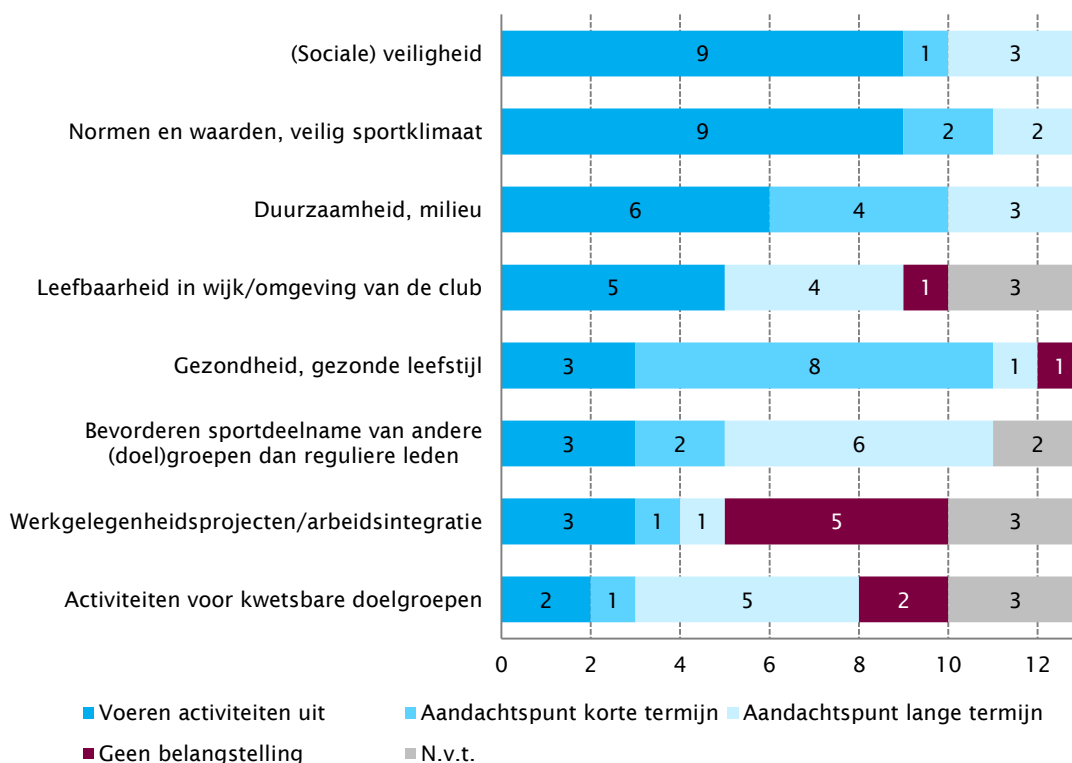

Maatschappelijke betrokkenheid

Vergeleken met landelijke cijfers zijn de voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee actiever op het gebied van maatschappelijke thema's (figuur 4.24). Bij bijna drie kwart van de voetbalclubs vinden activiteiten plaats om de (sociale) veiligheid op en rond de club te verbeteren (9 verenigingen) en om een veilig sportklimaat te realiseren (9 verenigingen). Landelijk voert ongeveer de helft van de voetbalverenigingen hier activiteiten op uit. Geen enkele voetbalclub in Goeree-Overflakkee zegt aan deze thema's geen aandacht te besteden. Ook duurzaamheid is een belangrijk thema voor de voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee. Zes verenigingen voeren op dit thema activiteiten uit. Voor de andere verenigingen is dit een aandachtspunt voor de korte of lange termijn.

Kijkend naar de aandachtspunten voor de korte en lange termijn, blijkt dat de voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee in de toekomst meer willen inzetten op het bevorderen van een gezonde leefstijl (9 verenigingen) en het bevorderen van sportdeelname (8). Het bevorderen van de sportdeelname is vaker een aandachtspunt voor de langere termijn. De voetbalverenigingen tonen de minste interesse in werkgelegenheidsprojecten/arbeidsintegratie.

Figuur 4.24 Stellingen met betrekking tot maatschappelijke betrokkenheid (in aantallen, n=13)

4.3 Vitaliteit

Door organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie te combineren, wordt in beeld gebracht hoe vitaal verenigingen zijn. Een vitale vereniging is een organisatiekrachtige vereniging die maatschappelijk georiënteerd is. De matrix die wordt gevormd, kan een hulpmiddel zijn voor segmentatie van verenigingen en maatwerk bieden bij ondersteuning. Met de vitaliteitsindex zijn globaal vier soorten verenigingen te onderscheiden: de zogeheten kwetsbare verenigingen, maatschappelijke verenigingen, krachtige verenigingen en vitale verenigingen.

Tien van de dertien voetbalverenigingen in de gemeente Goeree-Overflakkee kunnen als vitale vereniging worden beschouwd (figuur 4.25) en scoren 'goed' of 'voldoende' op beide indexen. Deze verenigingen zijn krachtig in hun organisatie en zijn maatschappelijk georiënteerd. Eén vereniging scoort op zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie onder de maat. Dit is een kwetsbare vereniging. Eén vereniging behoort tot het segment krachtige vereniging. Deze vereniging heeft voldoende organisatiekracht, maar is (nog) nauwelijks maatschappelijk georiënteerd. Deze vereniging kan een vitale vereniging worden. Wanneer de organisatie goed is georganiseerd en sterk is, heeft de vereniging mogelijkheden om buiten de vereniging te kijken. Eén vereniging is te benoemen als een maatschappelijke vereniging: een vereniging die een maatschappelijke oriëntatie heeft, maar niet voldoende organisatiekracht heeft. Ook deze club heeft kansen om een vitale vereniging te worden door de organisatiekracht te versterken.

In vergelijking met landelijke cijfers is het goed gesteld met de vitaliteit van de voetbalverenigingen in de gemeente Goeree-Overflakkee. 41 procent van de voetbalverenigingen in Nederland is als een vitale vereniging te classificeren. In gemeente Goeree-Overflakkee is drie kwart (77%) van de voetbalverenigingen vitaal.

Figuur 4.25 Matrix vitaliteit voetbalverenigingen Goeree-Overflakkee (in aantallen, n=13)

		Organisatiekracht			
		Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed
Maatschappelijke oriëntatie	Onvoldoende	0	0	0	0
	Matig	1	0	1	0
	Voldoende	0	0	4	3
	Goed	0	1	1	2

5. Ambities en toekomstperspectief

In het vorige hoofdstuk is de vitaliteit van de verenigingen in kaart gebracht. Daaruit kwam naar voren dat tien van de dertien verenigingen op dit moment als vitale vereniging kunnen worden beschouwd. In dit hoofdstuk worden de ambities van de voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee beschreven alsmede verwachtingen omtrent de vitaliteit richting de toekomst. Dit geeft inzicht in hoe sportverenigingen richting de toekomst willen bewegen en in welke mate zij dat zelf realistisch achten.

5.1 Ambities

De voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee zijn bescheiden in hun ambities. Afgezien van het behalen van sportieve successen, geven alle verenigingen aan zeer tevreden te zijn wanneer de vereniging over tien jaar uit hetzelfde aantal leden bestaat, de organisatie op orde weet te houden en de financiën op orde heeft. Verschillende verenigingen, met name kleine verenigingen, geven aan hun sociale functie te willen behouden/uitbreiden en/of meer samenwerkingen aan te willen gaan. Vier verenigingen noemen duurzaamheid als ambitie van de vereniging.

Op peil houden van het aantal leden

Een meerderheid van de verenigingen geeft aan dat groei van het aantal leden niet realistisch is omdat niet meer mensen in het dorp/kern zullen willen gaan voetballen. De voetbalverenigingen hebben het gevoel dat alle potentiële leden zijn bereikt en dat jaarlijks goed en genoeg aan ledenwerving wordt gedaan. De enige manier die door de clubs wordt aangegeven om te kunnen groeien is als in de dorpskernen meer woningen worden gebouwd. Enkele verenigingen geven zelfs aan dat het bouwen van nieuwe woningen noodzakelijk is voor het voortbestaan van de vereniging. Zo geeft een vereniging aan: “De bal ligt bij de gemeente, als er niet wordt gebouwd betekent dat bijna de doodsteek voor de vereniging”. Andere verenigingen maken zich minder zorgen om de toekomst: “we hebben het geluk dat er nieuwe huizen zijn gebouwd in het dorp, hierdoor zien we voldoende nieuwe aanwas”. Weinig verenigingen noemen het (verder) ontwikkelen van meisjes-/vrouwenvoetbal en/of aanbod voor ouderen als mogelijkheid bij het op peil houden van het aantal leden.

Op peil houden van het aantal vrijwilligers

Hoewel de grotere voetbalverenigingen op Goeree-Overflakkee zich minder zorgen lijken te maken over de ledenontwikkeling, geven ook zij aan niet zorgenvrij te zijn op het gebied van de toekomstbestendigheid van de vereniging. Een ambitie en tegelijkertijd uitdaging voor de clubs richting de toekomst is om voldoende vrijwilligers en bestuursleden te behouden. Zo geeft een vereniging aan: “Het organiseren van voldoende vrijwilligers en het vullen van bestuursfuncties wordt steeds lastiger. Dat wordt richting de toekomst voor ons steeds meer een uitdaging”.

Op peil houden van de financiën

Het op peil houden van de financiën wordt door de meeste verenigingen niet als een directe ambitie genoemd, maar als een gevolg van het vermogen om het aantal leden en vrijwilligers op peil te houden. Zo zijn de contributie-inkomsten en baromzet afhankelijk van het aantal leden. En wordt aangegeven dat de sponsorinkomsten grotendeels afhankelijk zijn van welwillende en ondernemende leden en van een goed lopende en gevulde sponsorcommissie. Ten slotte wordt door verschillende verenigingen aangegeven dat de gemeentelijke subsidies belangrijk zijn voor de financiën van clubs en dat dit momenteel niet eerlijk/gelijk tussen verenigingen is geregeld. Dit laatste stuit op weerstand onder de verenigingen. Zo zijn, afgezien van één veld van FIOS, de voetbalvelden in eigendom de gemeente,

maar verschilt het tussen verenigingen hoe de opstellen zijn gefinancierd en welke rol de gemeente hierin speelt.

Behouden/uitbreiden van de sociale functie

Verschillende voetbalverenigingen geven aan dat zij een belangrijke functie vervullen in de leefbaarheid van hun dorp en dat het hun ambitie is richting de toekomst om deze sociale functie te behouden en/of verder uit te breiden. Een vereniging geeft aan: “Wij zijn niet alleen een voetbalvereniging, maar zorgen ook voor sociale bindingen binnen het dorp. Dit willen we nog meer gaan uitdragen richting de toekomst”. Verschillende clubs, met name de verenigingen in de kleinere dorpen/kernen en die centraal gelegen zijn, erkennen dat zij een belangrijke rol vervullen in de vitaliteit van hun gemeenschap. Deze clubs voelen de verantwoordelijkheid om deze rol (verder) tot uitvoering te brengen: “Onze vereniging is de laatste sociale ontmoetingsplaats die nog over is in ons dorp”.

Vernieuwen/renoveren van de accommodatie

Enkele verenigingen noemen het vernieuwen/renoveren van de accommodatie als ambitie richting de toekomst. Deze verenigingen geven aan dat hun accommodatie is verouderd, aanpassingen noodzakelijk zijn voor het organiseren van meisjes-/vrouwenvoetbal en/of aanpassing van de accommodatie gewenst is voor het behoud van leden. Het gaat hierbij om aanpassingen/nieuwbouw van kleedkamers en/of kantine. Een enkele vereniging noemt aanpassing/vernieuwing van velden als aandachtspunt richting de toekomst; het gaat hierbij met name om de overgang tot kunstgras en het aanleggen van drainage.

Duurzaamheid

Vier clubs geven aan dat ze zich in de toekomst verder willen ontwikkelen op het gebied van duurzaamheid. Zo geeft een vereniging aan: “Het is onze ambitie om koploper op het gebied van duurzaamheid te zijn door middel van zonnepanelen en ledverlichting”.

Samenwerking

Samenwerkingen tussen sportverenigingen ontstaan in Goeree-Overflakkee veelal uit noodzaak. Kleine verenigingen in krimpende kernen geven aan in beginsel samen te werken met andere organisaties en sportverenigingen om te kunnen overleven. Zo geeft een vereniging aan: “We stonden in eerste instantie niet om samenwerking te springen. Het was noodzakelijk om de lasten te verdelen, maar is inmiddels deel van de cultuur van de vereniging en het dorp geworden”. Verschillende verenigingen benoemen dat ze in de toekomst meer willen gaan samenwerken met andere organisaties en/of verenigingen. Samenwerking is voor deze verenigingen geen doel op zich, maar een middel om het aantal vrijwilligers en financiën op peil te houden en/of de sociale functie te behouden en/of uit te bereiden. “Samenwerken wordt steeds belangrijker richting de toekomst. We willen meer gaan samenwerken met verenigingen in het dorp, maar ook met de voetbalverenigingen op het eiland”. Er lijkt dan ook draagvlak te bestaan om meer met andere voetbalverenigingen op het eiland samen te werken: “Het is raar dat er niet meer wordt samengewerkt tussen de voetbalverenigingen op het eiland. We kampen met dezelfde problemen en uitdagingen. Daarnaast zouden we kunnen profiteren van schaalvoordelen. Bijvoorbeeld met de inkoop van de bar en het onderhoud van de velden”.

5.2 Toekomstperspectief

Alle clubs geven aan zich op dit moment vitaal te voelen en te verwachten over tien jaar nog steeds te bestaan. Hoewel de clubs erkennen dat het eiland veel voetbalverenigingen heeft gezien de voetballende bevolking, geeft geen enkele vereniging aan bereid te zijn tot een fusie: “Zolang het niet

noodzakelijk is, is fuseren geen optie”. Wel geven clubs aan dat wanneer de krimp en vergrijzing verder doorzet, dit consequenties heeft voor de toekomst van de vereniging. Dat geen enkele vereniging open zegt te staan voor een fusie met een andere voetbalvereniging, komt mede door het belang dat zij ervaren van de vereniging voor de vitaliteit van hun dorp. Zo geeft een club aan: “wegvallen van de club is geen optie. Dan verliest het dorp een sterke sociale ontmoetingsplek, dan gaan mensen minder bewegen en dan verliest het dorp nog meer aantrekkingskracht”. Om niet tot een fusie over te gaan, zijn enkele clubs samenwerkingsverbanden aangegaan in het gezamenlijk organiseren van een jeugdteam.

Bedreigingen en kansen

De voetbalverenigingen lijken realistisch te zijn in hun ambities. Wel worden verschillende bedreigingen benoemd voor het behalen van hun ambities. Deze worden hieronder aangestipt, alsmede kansen richting de toekomst. Zie voor een overzicht tabel 5.1.

Leden: vergrijzing, krimp en daling collectieve sporten

Verenigingen geven aan weinig verloop binnen hun leden te zien. Verschillende verenigingen benoemen dat een hoge loyaliteit van hun leden hieraan ten grondslag ligt: “Onze leden zijn trouw. Eenmaal lid van onze vereniging, blijven ze dat tot ze bij wijze van spreken neervallen”. Verschillende verenigingen geven echter aan dat hun leden vergrijzen. Een tweedeling is hierbij zichtbaar tussen de verenigingen die aangeven zich in een groeikern te bevinden en verenigingen die gelegen zijn in kernen waar krimp en/of vergrijzing plaatsvindt. De laatste groep verenigingen geeft aan dat de ontwikkeling van deze kernen een bedreiging kan vormen voor hun toekomst, maar dat het buiten hun vermogen ligt om daar zelf iets aan te doen. Zo wordt gezegd: “Er wordt niet gebouwd in het dorp waardoor er geen jongeren komen wonen. Hierdoor zien we de gemiddelde leeftijd van leden stijgen en dat baart ons zorgen. We snappen niet dat de gemeente geen huizen bouwt en het dorp promoot. We voelen ons in de steek gelaten”. Een andere vereniging zegt: “De ledenontwikkeling is nu nog niet zorgwekkend, maar in de toekomst wel. Het ledenbestand wordt steeds ouder en zal dus binnenkort gaan dalen”. Ook voor verenigingen in groeikernen blijft ledenontwikkeling een aandachtspunt omdat de verwachting is dat teamsporten zoals voetbal in de toekomst zullen teruglopen. Tegelijkertijd biedt de popularisering van het vrouwen-/meisjesvoetbal voor enkele verenigingen perspectief. Enkele verenigingen geven aan binnen deze groep nog groei mogelijkheden te zien. Ondanks de vergrijzing zijn weinig clubs actief met aanpassing van hun aanbod voor hun oudste groep leden. Gezien de verwachte stijging van het aandeel ouderen, liggen hier voor verschillende verenigingen nog kansen.

Financiën: daling contributies, beperkte middenstand en gedifferentieerd subsidiebeleid gemeente

Alle verenigingen zijn van mening dat ze een financieel stabiele vereniging zijn. Wel wordt erkend dat inkomsten voor een groot deel afhankelijk zijn van het aantal leden. Wanneer ledendaling zal plaatsvinden, vindt ook een daling aan contributie en baromzet plaats. De verenigingen die dicht in een dorp/kern zijn gelokaliseerd en een sterk sociale functie hebben, geven aan dat hun baromzet niet alleen van hun leden komt: “Veel mensen uit het dorp, die niet lid zijn van de vereniging, komen hier op zaterdag een patatje eten of biertje drinken. Dat zal naar verwachting in de toekomst blijven”. Verschillende clubs geven aan dat mocht het nodig zijn, hun leden contributieverhoging zouden accepteren en dat dit te maken heeft met de grote loyaliteit die clubs bij hun leden opmerken. Clubs geven daarnaast aan bekend te willen staan als een gezellige club, als een club met niveau of als een club met een goede accommodatie. Clubs zien hun contributie niet als instrument om meer leden aan te trekken: “Door je contributie te verlagen en hierdoor met andere clubs te concurreren, trek je de verkeerde mensen naar de club. Niet de leden met hart voor de club, maar leden die volgend jaar, als

het bij de buren goedkoper is, weer weg zijn”. Daarnaast wordt aangegeven dat inwoners in de kleine kernen een grote bereidheid voelen om de club overeind te houden: “Kijk hoe klein ons dorp is en hoeveel reclameborden langs het veld staan. Ongeveer iedereen in het dorp met een onderneming is hier als sponsor vertegenwoordigd. Zelfs mensen die jaren geleden zijn weggetrokken blijven ieder jaar geld geven”. Een andere club geeft aan: “Er zit veel sentiment in het dorp voor de club wat zeker helpt bij het vinden van sponsors”. Ook wordt gezegd dat dit sentiment bij kan dragen aan succesvolle crowdfundingacties. Tegelijkertijd blijkt dat het voor deze verenigingen ook juist lastig kan zijn om sponsors te vinden: “Er is weinig middenstand vertegenwoordigd in ons dorp, dat is wel een nadeel ten opzichte van andere verenigingen”. Tot slot blijkt veel weerstand te zijn tegen het gedifferentieerde subsidiebeleid op het eiland. Hoewel verenigingen aangeven dat dit historisch is gegroeid en ingewikkeld is om op te lossen, stuit het bij vrijwel alle clubs op kritiek en/of frustratie richting de gemeente.

Kader: daling, vergrijzing en verminderde bereidheid vrijwilligers

Hoewel enkele kleine verenigingen aangeven voldoende vrijwilligers te hebben, geeft de meerderheid aan de inzet van vrijwilligers in de toekomst een grote uitdaging te vinden. De jongere generatie is moeilijker te motiveren tot het doen van vrijwilligerswerk. Zo geeft een vereniging aan: “We merken dat vrijwilligers steeds ouder worden, met als consequentie dat de groep op den duur minder groot wordt”. Ook wordt genoemd dat de bereidheid van vrijwilligers steeds minder wordt: “Als je vraagt, wil je de bladeren van het veld harken dan doen ze het wel, maar je moet niet vragen of ze dat de rest van het jaar iedere week willen doen”. Vrijwilligers lijken zich steeds minder te willen binden. Dit is met name zichtbaar bij bestuursfuncties; een vrijwilligerstaak met verantwoordelijkheden en een taak die om continuïteit vraagt. Zo geeft een vereniging aan: “Het succes van een vereniging hangt voor een groot deel af van het bestuur. Onzeker is wat met de vereniging gebeurt als het bestuur wegvalt. Dat gaat voorlopig nog niet gebeuren, maar de vraag is wel of er andere mensen opstaan om deze taak op zich te nemen”. Verschillende verenigingen geven aan dat het in de toekomst moeilijk gaat zijn om bestuurders te vinden die hun taak gaan overnemen. Dit komt met name doordat besturen een continue bezigheid is, veel verantwoordelijkheden met zich meebrengt en er veel wet- en regelgeving bij komt kijken. Toch denkt de meerderheid van de verenigingen dat het wel goedkomt en dat de vereniging niet omvalt wanneer het huidige bestuur trapsgewijs gaat aftreden. De kleinere verenigingen geven aan dat het voor hen makkelijker is om vrijwilligers te vinden: “Ik ken ieder lid persoonlijk, weet wat hij voor de kost doet en wanneer hij tijd heeft. Als we iemand nodig hebben, dan vraag ik mensen persoonlijk en dat werkt”. Ten slotte wordt meer samenwerking tussen organisaties in de kernen en het inzetten van werkzoekenden of maatschappelijke stages voor vrijwilligerstaken als kansen genoemd om het aantal vrijwilligers op peil te houden.

Accommodatie: kosten en daling inzet vrijwilligers

Verschillende verenigingen geven aan hun kantine en/of kleedkamers te willen vernieuwen of renoveren, maar dit door de hoogte van de kosten (nog) niet te kunnen doen. Verschillende clubs hebben in het verleden geen financiële reserves opgebouwd: “We hebben geen potje voor toekomstige en noodzakelijke investeringen. Daardoor moeten we voor ieder projectje dat we willen doen acties ondernemen”. Voor deze verenigingen zijn crowdfundingacties en leningen noodzakelijk voor het financieren van een verbouwing. Ook wordt genoemd dat de verminderde bereidheid van vrijwilligers eraan bijdraagt dat het lastiger wordt om onderhoud aan de accommodatie te organiseren: “Vroeger gingen we met z’n allen aan de slag om deze hut te bouwen. Nu is het moeilijk om mensen op de been te krijgen”. Wel wordt aangegeven dat het delen van de accommodatie met andere organisaties kansen kan bieden doordat kosten, maar ook vrijwilligers, kunnen worden gedeeld.

Maatschappelijke functie: locatie sportaccommodatie en omgeving

Naar toekomstbestendigheid kan aanpassing van het aanbod voor bijvoorbeeld ouderen effect sorteren: “We hebben wel seniorenvoetbal (35-plus) maar geen *walking football*. Misschien moeten we dat wel op ons lijstje zetten”. Door verschillende verenigingen wordt het belang van de locatie van de accommodatie genoemd. Zo geeft een vereniging aan: “Nieuw aanbod creëren voor bijvoorbeeld ouderen is lastig omdat de vereniging niet in het dorp ligt en het voor mensen met een rollator (te) ver weg is”. Daarnaast zien verenigingen weinig mogelijkheden om voor bepaalde doelgroepen specifiek aanbod te creëren doordat er weinig mensen uit deze doelgroepen in hun dorp aanwezig zijn. Bijvoorbeeld mensen met een beperking, werklozen of mensen met gedragsproblemen. Daarnaast is begeleiding nodig om bepaalde doelgroepen, zoals mensen met een beperking, in de vereniging te laten sporten. Verenigingen geven aan niet altijd voldoende en adequate vrijwilligers te hebben om deze begeleiding te bieden. Bij bijvoorbeeld asielzoekers, is aanpassing van het aanbod niet noodzakelijk. Zij kunnen in de club integreren. Tot slot blijkt dat wanneer een vereniging buiten het dorp/kern is gesitueerd, het lastiger is om met andere organisaties, zoals de muziekvereniging of het buurthuis, samen te werken en hebben verenigingen in kleine dorpen weinig andere organisaties/verenigingen om mee samen te werken. Wel wordt aangegeven dat meer samengewerkt kan worden tussen de voetbalverenigingen op het eiland door bijvoorbeeld jeugdopleidingen aan elkaar te verbinden, maar ook door gezamenlijke activiteiten en/of toernooien te organiseren.

Tabel 5.1 Overzicht vitaliteit, ambities, bedreigingen en kansen

Aspect	Ambitie	Genoemde bedreigingen	Genoemde kansen
Leden	Op peil houden ledenbestand	Vergrijzing	Hoge loyaliteit leden/weinig verloop
		Krimp	Opmars vrouwenvoetbal
Financiën	Op peil houden financiën	Daling collectieve sporten	Vernieuwen/uitbreiden aanbod voor ouderen
		Door krimp minder leden, waardoor minder contributie en baromzet	Hoge betrokkenheid gemeenschap
		Weinig middenstand in dorp	Crowdfundingacties
		Subsidiebeleid gemeente	Delen accommodatie
Kader	Op peil houden vrijwilligers	Minder leden	Meer samenwerkingen: delen poule van vrijwilligers
		Vergrijzing vrijwilligers	Inzet van werkzoekenden/maatschappelijke stages
Accommodatie	Vernieuwing/renovatie accommodatie	Minder bereidheid vrijwilligerswerk	Multifunctionele inzet
		Kosten	Leden met kennis/ervaring
		Leden minder vrijwilligerswerk	Subsidiemogelijkheden
Maatschappelijke functie	Behouden/uitbreiden van de sociale functie	Duurzaamheid	Betrokken leden
		Kosten	
	Samenwerking	Locatie t.o.v. dorp	Veel voetbalverenigingen op eiland
		Leden minder vrijwilligerswerk	
		Weinig andere verenigingen in de buurt	
		Leden minder vrijwilligerswerk	
		Locatie t.o.v. dorp	

- Vaak genoemde kans
- Minder vaak genoemde kans
- Minder vaak genoemde bedreiging
- Vaak genoemde bedreiging

6. Conclusie en aanbevelingen

In dit afsluitende hoofdstuk volgen enkele conclusies en aanbevelingen op basis van de bevindingen ten aanzien van toekomstige accommodatiebehoefte, vitaliteit en toekomstperspectief van de voetbalverenigingen. De centrale vraagstelling van het onderzoek luidt: *Hoe vitaal zijn de voetbalverenigingen in de gemeente Goeree-Overflakkee en wat betekent dit voor het beleid met betrekking tot de voetbalverenigingen en -accommodaties?*

Prognose: vergrijzing en popularisering meisjes-/vrouwenvoetbal

Op basis van leden-/teamaantallen van het seizoen 2017/'18 en door VNG, NOC*NSF en de KNVB vastgestelde richtlijnen heeft één vereniging op dit moment een tekort aan wedstrijdvelen en hebben tien verenigingen een overschot aan wedstrijdvelen. De bevolking van de gemeente Goeree-Overflakkee zal, op basis van recente prognoses, licht gaan groeien in de periode tot 2035 (+6%). In die periode zal de bevolking van 20 jaar en jonger met 7 procent gaan krimpen en vindt naar verwachting een stijging van 34 procent plaats in de leeftijdsgroep 65-plus. Meer dan een kwart van de bevolking van de gemeente Goeree-Overflakkee is naar verwachting in 2035 65 jaar of ouder. Daarnaast vindt op basis van de landelijke voetbaltrend naar verwachting een verdere stijging van het meisjes-/vrouwenvoetbal plaats en een daling van het aantal jongens dat voetbalt. De voetbalverenigingen die in staat zijn om deze doelgroepen aan zich te binden (bijvoorbeeld door het aanbieden van meisjes-/vrouwenvoetbal en/of *walking football*) zullen naar verwachting groeien. Bij verenigingen die niet op deze doelgroepen weten in te spelen is weinig tot geen groei voorzien. In 2025 heeft één vereniging naar verwachting een tekort aan wedstrijdvelen en hebben vier verenigingen een overschot aan velden. In 2035 hebben twee of drie verenigingen naar verwachting een tekort aan velden en vier verenigingen een overschot aan velden.

Vitaliteit is voor nu op orde; zorgen om leden en kader in de toekomst

Uit het vitaliteitsonderzoek blijkt dat tien van de dertien voetbalverenigingen in de gemeente Goeree-Overflakkee als vitale verenigingen kunnen worden beschouwd. Deze verenigingen zijn krachtig in hun organisatie en zijn maatschappelijk georiënteerd. Eén vereniging scoort op zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie onder de maat en lijkt op basis van dit onderzoek risico te lopen. De voetbalverenigingen in Goeree-Overflakkee scoren hiermee gemiddeld hoger dan landelijk gezien. De gemiddeld lage score op accommodatie in Goeree-Overflakkee kan worden verklaard doordat enkele verenigingen een grote noodzaak tot vernieuwing/renovatie van de kleedkamers/kantine ervaren. De capaciteit van de velden baart bij één vereniging in Goeree-Overflakkee zorgen. Hoewel het aandeel leden en kader op dit moment (nog) voor weinig clubs op Goeree-Overflakkee problematisch is, geeft het merendeel van de clubs aan zich hier voor de toekomst wel zorgen over te maken. Verschillende clubs geven aan dat wanneer geen nieuwbouw in hun kern plaatsvindt, dit problemen voor de toekomst van de vereniging betekent. Weinig clubs zien aanbod voor ouderen als mogelijkheid om het aantal leden op peil te houden.

Fuseren lijkt geen optie; vereniging belangrijk in leefbaarheid dorp/kern

Hoewel de clubs erkennen dat het eiland veel voetbalverenigingen heeft gezien de voetballende bevolking op het eiland, geeft geen enkele vereniging aan bereid te zijn tot een fusie met een andere (voetbal)vereniging. Verenigingen (met name de kleinere) geven aan een sterk belang te ervaren voor de leefbaarheid van hun kern/dorp. Wanneer de voetbalvereniging zou wegvallen, valt ook de sociale ontmoetingsplek voor de buurt weg. Veelal werken zij samen met buurthuizen en andere lokale organisaties buiten de sport, organiseren zij dorpsfeesten en activiteiten voor jongeren/kinderen. Deze

verenigingen geven aan alles te zullen doen om te overleven. Zo zijn verschillende clubs samenwerkingsverbanden met andere voetbalverenigingen aangegaan door bijvoorbeeld hun jeugdselectie samen te voegen. Deze jeugdspelers trainen en spelen wedstrijden bij de ene club de eerste helft van het jaar en bij de andere club het tweede deel van het jaar. Los van deze samenwerkingsverbanden die noodzakelijk zijn om eigen jeugdleden te kunnen laten sporten, vindt tussen de voetbalverenigingen op Goeree-Overflakkee weinig samenwerking plaats. Dit wordt erkend door de voetbalverenigingen. De verenigingen geven aan dat er op het eiland een cultuur heerst dat clubs hun eigen problemen oplossen. Wel lijkt draagvlak te bestaan voor meer samenwerking. Een meerderheid van de clubs geeft aan open te staan voor samenwerkingen met andere voetbalverenigingen, maar deze niet zelf op te zoeken.

Aanbevelingen ter verbetering van vitaliteit voetbalverenigingen

Aan de hand van de bevindingen in dit onderzoek kunnen voor het beleid met betrekking tot de voetbalverenigingen en -accommodaties enkele aanbevelingen worden gedaan.

Stimuleren aanbod voor ouderen en meisjes/vrouwen

Meer dan een kwart van de bevolking van de gemeente Goeree-Overflakkee is naar verwachting in 2035 65 jaar of ouder. Ook worden ouderen steeds vitaler. Op basis van de landelijke voetbaltrend vindt naar verwachting een verdere stijging van het meisjes-/vrouwenvoetbal plaats en een daling van het aantal jongens dat voetbalt. De voetbalverenigingen die in staat zijn om deze doelgroepen aan zich te binden (bijvoorbeeld door het aanbieden van meisjes-/vrouwenvoetbal en/of *walking football*) zullen naar verwachting groeien. Bij verenigingen die niet op deze doelgroepen weten in te spelen is weinig tot geen groei voorzien, met een overschot aan wedstrijdelden tot gevolg. Weinig clubs zien aanbod voor ouderen echter als mogelijkheid om het aantal leden op peil te houden. Hierdoor is het belangrijk om de voetbalverenigingen te stimuleren tot het ontwikkelen/uitbreiden van nieuw aanbod voor deze doelgroep. Het ontwikkelen van aanbod voor deze groep kan ervoor zorgen dat ouderen naar de vereniging blijven komen, extra baromzet/contributie wordt genereerd en dat een grotere poule potentiële vrijwilligers beschikbaar is. Naast het creëren van nieuw sportaanbod voor deze doelgroepen kunnen verenigingen aangespoord worden om in te springen op de behoefte aan het sporten in ongeorganiseerd verband. Door het open stellen van de velden aan de bevolking in de kern, of het aanleggen van een beachveldje of *jeu de boules* baan kunnen meer mensen gebruikmaken van de accommodatie.

Vergroten functie sportverenigingen

In het gemeentelijk sportbeleid zou meer aandacht kunnen worden besteed aan het initiëren van samenwerkingen tussen organisaties in het dorp/de kern. Door als organisaties meer samen te werken, bijvoorbeeld door het gezamenlijk organiseren van activiteiten, het gezamenlijk benutten van de accommodatie en de velden, kunnen kosten, inkomsten en vrijwilligers worden gedeeld. Hiervoor ligt een sleutelrol voor de gemeente. Vrijwel alle voetbalverenigingen geven aan niet per se met (meer) andere organisaties te willen samenwerken, maar als de gemeente of andere organisaties met een verzoek komen, daar wel over te willen nadenken. In het financieren van sportverenigingen kan de gemeente inzetten op het beter benutten van accommodaties, bijvoorbeeld door buurthuizen en verenigingen te combineren. Op deze manier kan de functie van de sportvereniging worden vergroot. Hierbij spelen de locaties van de verenigingen een rol. Voor de verenigingen die verder van het dorp/de kern zijn gelegen, is het opnemen van een grotere maatschappelijke functie lastiger gebleken.

Vergroten samenwerkingen tussen (voetbal)verenigingen

Naast het bevorderen van samenwerkingen tussen organisaties in het dorp/de kern met de

voetbalvereniging, zou in het beleid meer aandacht mogen komen voor het initiëren van samenwerkingen tussen voetbalverenigingen onderling. De gemeente kan hier een verbindende, coördinerende en faciliterende rol in spelen. Voetbalverenigingen lijken met gelijksoortige problemen te kampen en tegelijkertijd lijkt een cultuur te heersen dat clubs hun eigen problemen willen oplossen. Niet voor ieder probleem hoeft opnieuw het wiel te worden uitgevonden. Daarnaast zouden met meer samenwerking schaalvoordelen kunnen optreden, te denken valt hierbij aan inkopen van benodigdheden voor bar, kleding en onderhoud, maar bijvoorbeeld ook aantrekken van technisch kader, zoals trainers en scheidsrechters.

Rol/inzet buurtsportcoach/verenigingsondersteuner

Om de gemeente te ondersteunen in het vitaliseren van de voetbalverenigingen door het ontwikkelen van nieuw (sport)aanbod, het uitbreiden van de functie van de voetbalverenigingen en het vergroten van de samenwerking tussen (voetbal)verenigingen kan gedacht worden aan het inzetten van buurtsportcoaches en/of verenigingsondersteuners. Buurtsportcoaches zijn professionals in het organiseren van sport- en beweegaanbod in de buurt en het leggen van verbinding tussen sportverenigingen en andere sectoren zoals zorg, welzijn, jeugdzorg en onderwijs. De buurtsportcoach kan bijvoorbeeld worden ingezet voor het organiseren van een voetbal- en/of *walking football*toernooi voor 65-plussers dat gedurende een jaar op verschillende voetbalverenigingen plaatsvindt. Een verenigingsondersteuner onderhoudt contact en biedt verenigingen informatie, advies en ondersteuning met als doel om de verenigingen te versterken en te professionaliseren. De verenigingsondersteuner kan worden belast met de taak om de voetbalverenigingen in de kleine kernen te laten ontwikkelen tot buurtverenigingen, zodat de maatschappelijke functie van deze voetbalverenigingen wordt vergroot.

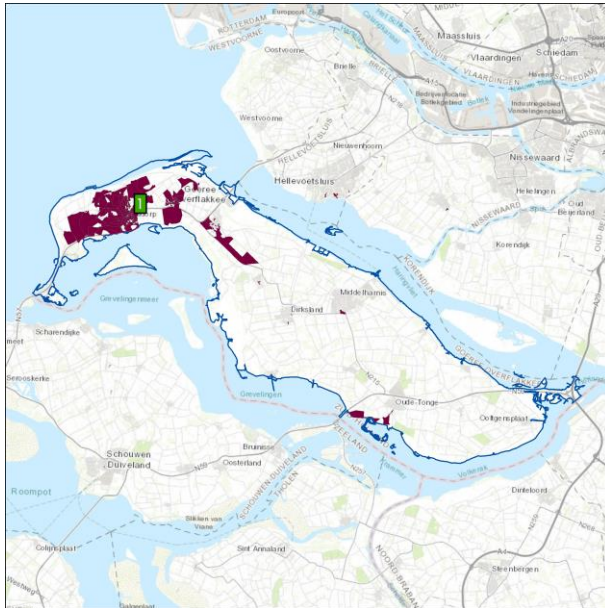
In gesprek met niet fitte voetbalverenigingen

Vanwege het grote belang dat gehecht wordt aan de voetbalverenigingen voor de leefbaarheid van de kleine dorpen/kernen, is het belangrijk dat de vitaliteit van de verenigingen op peil wordt gehouden. Uit het vitaliteitsonderzoek blijkt dat tien van de dertien voetbalverenigingen in de gemeente Goeree-Overflakkee als vitale verenigingen kunnen worden beschouwd. Eén vereniging scoort op zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie onder de maat en lijkt op basis van dit onderzoek risico te lopen. Eén vereniging behoort tot het segment krachtige vereniging. Deze vereniging heeft voldoende organisatiekracht, maar is (nog) nauwelijks maatschappelijk georiënteerd. Eén vereniging is te benoemen als een maatschappelijke vereniging: een vereniging die een maatschappelijke oriëntatie heeft, maar niet voldoende organisatiekracht heeft. Belangrijk is om met deze clubs het gesprek aan te gaan, de specifieke problemen in kaart te brengen en met hen mogelijkheden/actieplannen te bespreken om hun vitaliteit te vergroten. Extra inzet van een buurtsportcoach en/of verenigingsondersteuner kan bij deze verenigingen wenselijk zijn. Ook de vitale voetbalverenigingen behoeven aandacht. Dat voetbalverenigingen het op dit moment goed doen biedt gezien de bevolkingsontwikkeling en de ontwikkeling in het voetbal geen garantie voor de toekomst. Dit betekent dat het ook belangrijk is om de ontwikkeling van de vitale voetbalverenigingen te blijven monitoren.

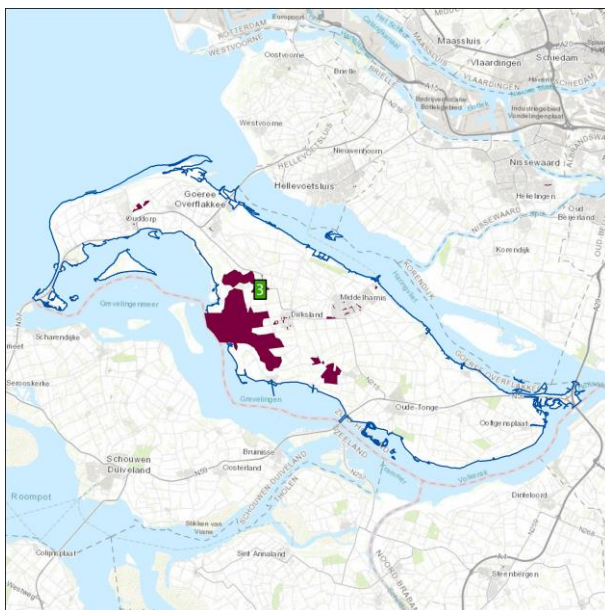
Bijlage 1 Postcodekaarten

Op onderstaande kaarten is de herkomst van de leden weer gegeven per postcodegebied. In de kaarten zijn in het groen de sportparken weergegeven en de postcodegebieden waar leden wonen in het paars.

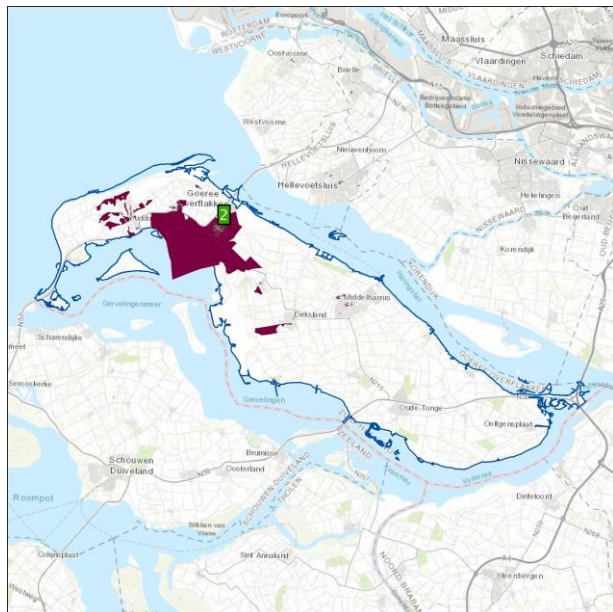
West Flakkeesche Boys

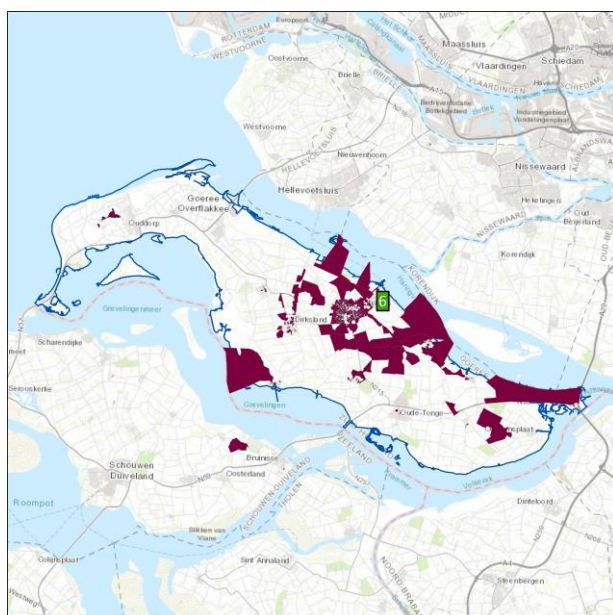
Vv Melissant

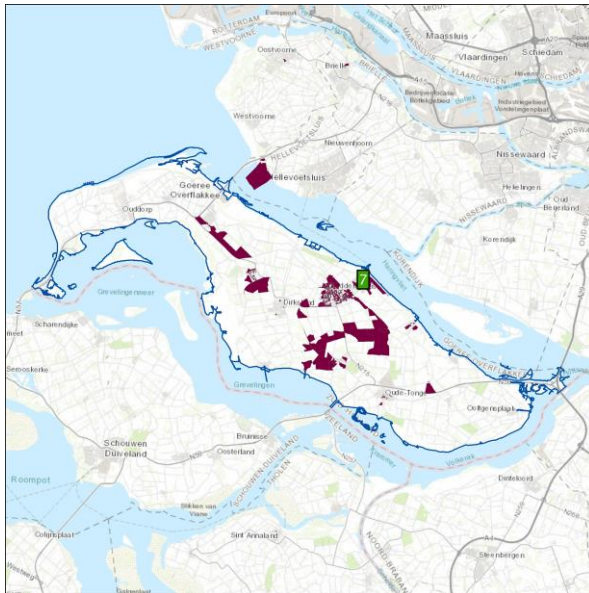
vv Stellendam

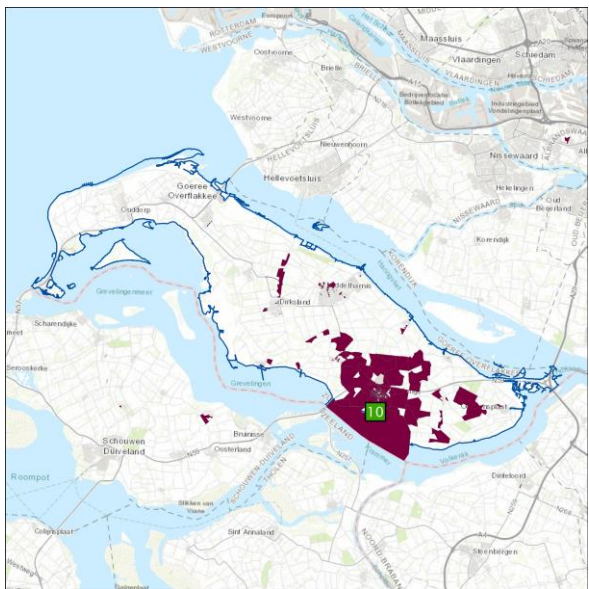
De Jonge Spartaan

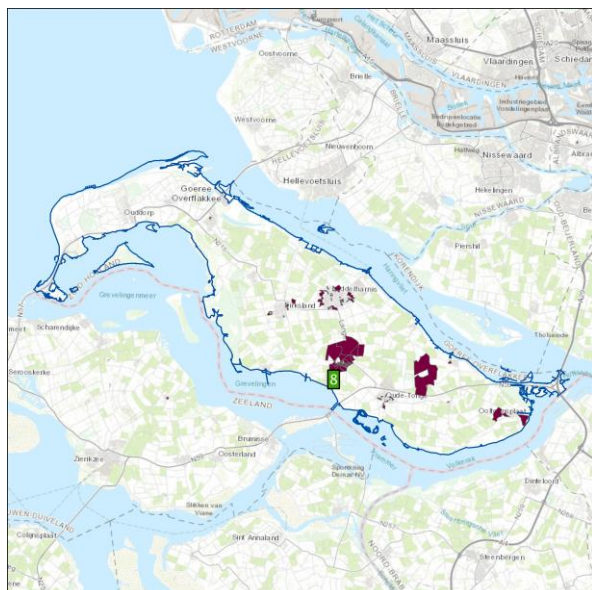
MSV & AV Flakkee

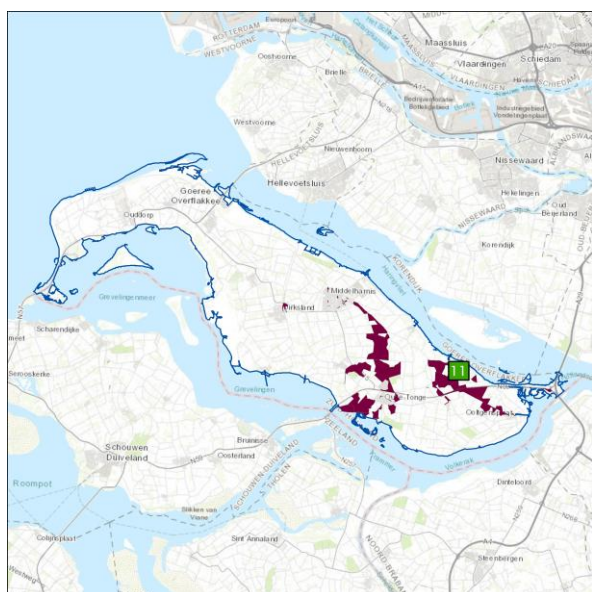
DBGC

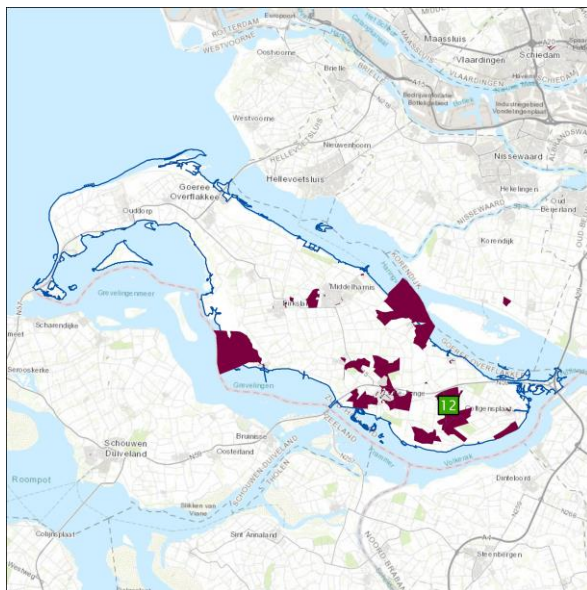
NTVV

Den Bommel

RKVV FIOS

Oost Flakkeesche Boys

